

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів**

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Митна справа»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: денна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Митний аудит та його вплив на формування бюджетних доходів»

здобувача Кочеткової Марини Дмитрівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова
Гладченко Лідія Петрівна

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри:
професор, доктор економічних наук
Буряченко Андрій Євгенович

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО АУДИТУ.....	7
1.1. Теоретична характеристика митного аудиту.....	7
1.2. Нормативно-правове регламентування митного аудиту в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МИТНОГО АУДИТУ НА ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ДОХОДІВ.....	22
2.1. Показники, що характеризують роль митного аудиту як інструменту формування бюджету	22
2.2. Роль митного аудиту у формуванні доходів державного бюджету України.....	28
2.3. Виявлення та усунення порушень митних правил під час аудиту.....	34
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	40
3.1. Проблеми в організації митного аудиту в Україні.....	40
3.2. Зарубіжний досвід здійснення митного аудиту та його адаптація в Україні.....	44
3.3. Напрямки вдосконалення митного аудиту для підвищення його ролі у формуванні бюджетних доходів.....	50
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах трансформації фінансово-економічної системи України та посилення інтеграційних процесів з міжнародною спільнотою забезпечення стабільності державних фінансів набуває пріоритетного значення. Формування дохідної частини бюджету безпосередньо залежить від ефективності функціонування податкової та митної систем, а отже, потребує запровадження дієвих інструментів контролю за надходженням митних платежів. Одним із таких інструментів є митний аудит, який забезпечує поглиблену перевірку достовірності фінансової та митної звітності підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. У цьому контексті дослідження сутності, ролі та механізмів реалізації митного аудиту є надзвичайно актуальним як у науковому, так і в практичному аспекті.

Зважаючи на виклики, що постали перед Україною внаслідок повномасштабної війни, зростання тінізації економіки, збільшення обсягів нелегального переміщення товарів та значні втрати державного бюджету, необхідність забезпечення належного рівня митного контролю стала ще більш очевидною. Митний аудит, будучи інструментом після контрольної діяльності, дозволяє виявляти порушення митного законодавства, зменшувати ризики ухилення від сплати митних платежів, а також підвищувати рівень добровільного дотримання правил міжнародної торгівлі. На практиці митний аудит сприяє нарахуванню значних сум митних платежів та штрафів до державного бюджету, що позитивно впливає на загальний рівень бюджетної збалансованості.

Таким чином, актуальність теми дипломної роботи зумовлена потребою комплексного вивчення потенціалу митного аудиту у сфері забезпечення бюджетної стабільності, визначення основних напрямів його оптимізації, а також вивчення зарубіжного досвіду для подальшого удосконалення національної практики. Дослідження сприятиме формуванню науково обґрунтованих

пропозицій щодо удосконалення функціонування митного аудиту як інструменту ефективної державної фінансової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дослідження процедури митного аудиту були висвітлені в наукових роботах багатьох українських вчених, серед яких Вакульчик О. М., Весенко В. В., Івашова Л. М., Кийда Л. І., Бортнікова М., Чиркова Ю., Гайдучок Т., Вітер С., Дем'янишина О., Сливка О., Фальковський А. О., Чмара А. С., Закорко В. В. У дослідженнях цих вчених розглянуто багато проблемних аспектів стосовно процедури митного аудиту. Однак, проблематика та особливості цього методу контролю потребують додаткового вивчення.

Мета дослідження – визначити роль митного аудиту у формуванні бюджетних доходів в Україні, а також розробити практичні рекомендації щодо його вдосконалення з урахуванням національних особливостей та міжнародного досвіду.

Завдання дослідження:

- дати теоретичну характеристику митного аудиту як інструменту митного контролю;
- проаналізувати нормативно-правове регламентування митного аудиту в Україні;
- охарактеризувати показники, що відображають роль митного аудиту у контексті формування доходів державного бюджету;
- дослідити роль митного аудиту у формуванні доходів державного бюджету України;
- проаналізувати процес виявлення та усунення порушень митного законодавства в ході аудиту, визначити основні проблеми цього процесу;
- виявити ключові проблеми організації митного аудиту в Україні;
- розкрити зарубіжний досвід митного аудиту та обґрунтувати можливості його адаптації до національних умов;
- обґрунтувати напрями вдосконалення митного аудиту з метою підвищення його ролі у формуванні доходів державного бюджету.

Об'єкт дослідження. Митний аудит в Україні.

Предмет дослідження. Заходи та результати проведення митного аудиту як інструменту формування бюджетних доходів.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної бакалаврської роботи застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, які забезпечили досягнення поставленої мети та реалізацію завдань. Зокрема, використано методи аналізу та синтезу для узагальнення теоретичних положень щодо сутності митного аудиту, системний підхід — для дослідження його місця у структурі митного контролю, порівняльний аналіз — для зіставлення національної практики з міжнародним досвідом. Статистичні методи були застосовані для оцінки впливу митного аудиту на формування бюджетних доходів, а також для інтерпретації динаміки відповідних фінансових показників. Метод логічного узагальнення використано при формулюванні висновків та рекомендацій щодо вдосконалення митного аудиту в Україні.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість полягає у поглибленні наукових уявлень про сутність, функції та роль митного аудиту як ключового інструменту державного фінансового контролю, що безпосередньо впливає на формування стабільних бюджетних надходжень. У роботі систематизовано поняття «митний аудит», його класифікаційні ознаки та взаємозв'язок між ефективністю аудиту і рівнем фіскальної стабільності держави, що створює наукову основу для подальших досліджень у сфері податково-бюджетної політики та митної справи.

Методична значущість полягає у застосуванні комплексного набору наукових методів, які дозволили всебічно оцінити результативність митного аудиту у забезпеченні бюджетних доходів. Обґрунтовано використання статистичних і аналітичних інструментів для оцінки ефективності митного аудиту, розроблено підходи до вимірювання його впливу на різних рівнях митного адміністрування, а також визначено критерії аналізу аудиторських заходів з урахуванням особливостей зовнішньоекономічної діяльності України, що підвищує якість управлінських рішень у бюджетній сфері.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх впровадження органами Державної служби України з питань безпеки на транспорті, Міністерством фінансів та іншими державними структурами для вдосконалення митного контролю та підвищення ефективності митного аудиту. Запропоновані рекомендації сприяють покращенню процедур боротьби з порушеннями митного законодавства та інтеграції української митної системи до європейських стандартів, що в свою чергу забезпечує зростання бюджетних доходів та посилення фінансової стабільності держави в умовах євроінтеграції.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти України, що регламентують здійснення митного аудиту та функціонування митної системи загалом, зокрема Митний кодекс України, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Державної митної служби України. Також використано офіційні статистичні дані Держмитслужби та Міністерства фінансів України, аналітичні звіти про результати митного аудиту, матеріали наукових конференцій, монографії, статті вітчизняних і зарубіжних вчених з питань митного контролю, фіскального адміністрування та державного фінансового контролю.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО АУДИТУ

1.1. Теоретична характеристика митного аудиту

Митний аудит є важливою складовою системи контролю, що сприяє ефективному функціонуванню митних органів і забезпеченню економічної безпеки країни. Цей інструмент має на меті не лише перевірку правильності митного оформлення товарів, але й виявлення можливих порушень митного законодавства, ухилення від сплати митних платежів та забезпечення ефективного використання митних надходжень до державного бюджету.

Митний аудит – це форма митного контролю, що передбачає системну перевірку достовірності інформації, заявленої суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, а також дотримання вимог митного, податкового та валютного законодавства після завершення митного оформлення товарів [1].

У сучасних умовах митний аудит розглядається як важливий інструмент забезпечення ефективного контролю митних платежів та фіскальної безпеки держави. Так, згідно з дослідженням Бортнікової М. та Чиркової Ю. [1], митний аудит виступає дієвим інститутом, який дозволяє не лише виявляти порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а й забезпечувати стабільність надходжень до державного бюджету. Вчений підкреслює, що розвиток митного аудиту є необхідною складовою реформування митної системи, що сприяє зменшенню ризиків ухилення від сплати митних платежів.

Фальковський А.О. [2] акцентує увагу на митному пост-аудиті як інструменті, який суттєво прискорює міжнародний товарообіг, одночасно трансформуючи взаємовідносини між митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у партнерські. Автор наголошує на важливості переходу від традиційних форм контролю до більш якісної, побудованої на

взаємній довірі та прозорості, системи, що дозволяє підвищити ефективність роботи митниці.

Дослідник Закорко К.К. [3] відзначає необхідність впровадження зарубіжного досвіду в українську практику митного контролю, що включає й інструменти митного аудиту. Він підкреслює, що адаптація передових методик дозволить підвищити якість контролю, зменшити кількість порушень і створити сприятливі умови для легального бізнесу, що в результаті посилить економічну безпеку країни.

Проблемні аспекти митного пост-аудиту в Україні детально розглядають Вакульчик О.М., Фесенко В.В. та Чмара А.С. [4], які вказують на існуючі виклики у законодавчому регулюванні та організації аудиту. Вони підкреслюють, що хоча пост-аудит має великий потенціал для вдосконалення митного контролю, його ефективність залежить від удосконалення нормативної бази, підвищення кваліфікації кадрів і впровадження сучасних інформаційних технологій.

Івашова Л.М. та Кийда Л.І. [5] розглядають процедури спрощеного митного контролю, які тісно пов'язані з митним аудитом у контексті захисту економічної безпеки. Вони відзначають, що спрощення процедур не повинно знижувати рівень контролю, а навпаки — підсилювати його за рахунок ефективного застосування аудиторських процедур, що сприятиме зниженню корупційних ризиків і підвищенню прозорості митних операцій.

Особливості розвитку митного пост-аудиту в Україні висвітлює Гайдучок Т., Вітер С., Дем'янишина О. [6], які звертають увагу на необхідність адаптації аудиторських процедур до національних особливостей і потреб, а також на перспективи їх подальшого вдосконалення з урахуванням сучасних технологій і міжнародних стандартів.

Сливка О. [7] відзначає, що пост-аудит як форма митного контролю має перспективу в українській практиці, оскільки він дозволяє здійснювати контроль не лише на етапі митного оформлення, а й у постфактум, що розширює можливості виявлення порушень і забезпечує більш глибокий аналіз митних операцій.

Отже, аналіз наукових поглядів свідчить про те, що митний аудит є стратегічно важливим інструментом, який підвищує якість митного контролю, сприяє фінансовій стабільності, економічній безпеці та розвитку партнерських відносин між державою і бізнесом. Водночас, для максимальної ефективності митного аудиту необхідно вдосконалювати законодавчу базу, інтегрувати міжнародний досвід, підвищувати професійний рівень працівників митних органів і застосовувати сучасні інформаційні технології.

Таким чином, митний аудит, згідно з думками українських та зарубіжних вчених, є важливим інструментом для забезпечення ефективності митного контролю, боротьби з корупцією, економічними злочинами та ухиленням від сплати податків. Однак для підвищення його ефективності необхідно постійно вдосконалювати методи і технології, використовувані в митному аудиторському процесі, а також забезпечувати належне навчання та підготовку кадрів. Водночас митний аудит повинен відповідати міжнародним стандартам, що дозволить Україні гармонізувати свої митні процедури з європейськими та світовими вимогами, підвищуючи тим самим рівень економічної безпеки на державному рівні.

Таблиця 1.1 містить основні функції митного аудиту, що є важливим інструментом у забезпеченні ефективного митного контролю. Кожна функція виконує специфічну роль у системі митного регулювання, сприяючи підвищенню рівня фінансової дисципліни та забезпеченню дотримання законодавства [8;9].

Таблиця 1.1 – Основні функції митного аудиту

№	Функція митного аудиту	Стислий зміст	Практичне застосування
1	Фінансова функція	Забезпечення повноти та своєчасності надходжень митних платежів.	Виявлення недоплат, донарахування платежів, штрафні санкції.
2	Контрольна функція	Перевірка дотримання митного законодавства.	Перевірка документів, декларацій, виїзні ревізії.
3	Економічна	Виявлення резервів і зниження втрат держави.	Аналіз цін, митної вартості, ефективність митної політики
4	Інформаційна	Систематизація даних про діяльність суб'єктів ЗЕД.	Формування баз даних, обмін інформацією між органами.
5	Регулююча	Вплив на поведінку підприємств через контроль та санкції.	Застосування штрафів, обмежень, зміна режимів оформлення.

Джерело: складено автором на основі [8;9]

Митний аудит є важливим інструментом у забезпеченні ефективного контролю за виконанням митних процедур, що сприяє дотриманню митного законодавства, покращенню фіскальної дисципліни та підвищенню економічної стабільності країни. Як видно з таблиці, митний аудит здійснює кілька ключових функцій, кожна з яких має свою специфічну мету і значення в контексті забезпечення національних економічних інтересів.

Фіскальна функція митного аудиту є основою фінансової системи держави, адже вона спрямована на забезпечення повноти та своєчасності надходження митних платежів. Це дає змогу не лише запобігати втратам бюджету, а й підтримувати стабільність економічної ситуації в державі. Виявлення недоплат і донарахування платежів, а також застосування штрафних санкцій, є важливими заходами, що сприяють дисципліні серед платників та підвищують ефективність фіскальної політики.

Контрольна функція митного аудиту має безпосереднє значення для забезпечення правопорядку в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Вона передбачає перевірку дотримання митного законодавства, що включає контроль документів, декларацій і проведення виїзних ревізій. Такий контроль є необхідним для виявлення можливих порушень та своєчасного реагування на них, що дозволяє знижувати рівень корупційних проявів та інших негативних явищ у митній сфері [8].

Економічна функція митного аудиту орієнтована на виявлення резервів для зниження втрат держави, а також на аналіз ефективності митної політики. Вона дозволяє проводити детальне дослідження цін та митної вартості товарів, оцінюючи їх відповідність до нормативів. Важливим аспектом цієї функції є аналіз митних ставок, що може забезпечити оптимізацію податкових надходжень та зниження фіскальних ризиків для держави.

Інформаційна функція митного аудиту має вирішальне значення для підвищення прозорості та ефективності митних процедур. Систематизація даних про діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності дозволяє митним

органам здійснювати більш точне планування і прогнозування, а також забезпечувати обмін інформацією між різними державними органами, що сприяє комплексному підходу до митного контролю.

Регулююча функція митного аудиту є важливим механізмом, що дозволяє здійснювати вплив на поведінку підприємств через контроль за їх діяльністю та застосування санкцій у разі порушення митного законодавства. Застосування штрафів, обмежень та зміна режимів оформлення товарів є необхідними для стимулювання добросовісної діяльності підприємств і забезпечення рівних умов для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності [9].

Таким чином, функції митного аудиту є органічно взаємопов'язаними, і їх ефективне застосування забезпечує не лише контроль за виконанням митних процедур, але й сприяє економічному розвитку держави. Застосування цих функцій у комплексі дозволяє знижувати рівень правопорушень, оптимізувати митні надходження та покращити конкурентоспроможність національної економіки. У результаті, митний аудит стає потужним інструментом у формуванні бюджетних доходів та стабільності національної економіки. Однак для досягнення максимального ефекту необхідна постійна адаптація методів митного аудиту до нових економічних реалій та технологічних змін, що відбуваються у глобальній митній практиці.

Таблиця 1.2 надає огляд основних принципів митного аудиту, що є невід'ємною частиною ефективного митного контролю та регулювання [10;11].

Таблиця 1.2 – Основні принципи митного аудиту

Принцип	Зміст	Практичне значення	Пов'язані виклики
1	2	3	4
Законність	Аудит проводиться у межах чинного законодавства.	Забезпечує правомірність дій і легітимність результатів.	Суперечності між нормами або їх зміна.
Об'єктивність	Рішення мають ґрунтуватися на перевірених фактах.	Захищає підприємства від суб'єктивного тиску.	Обмеженість або відсутність достовірних даних.
Системність	Врахування усіх аспектів митної операції.	Дозволяє бачити картину зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта.	Надмірна складність процесу аудиту.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Комплексність	Використання різних методів і джерел.	Підвищує якість та достовірність результатів.	Трудомісткість і потреба у кваліфікованих кадрах.
Конфіденційність	Збереження в таємниці отриманих відомостей.	Підтримує довіру з боку бізнесу.	Витік інформації, що шкодить репутації органів.

Джерело: складено автором на основі [10;11]

Таблиця 1.2 виокремлює ключові принципи митного аудиту, які формують фундаментальні засади його проведення та визначають ефективність контролю у сфері митної справи. Принцип законності є базовим, оскільки гарантує проведення аудиту у строгій відповідності з чинним законодавством, що забезпечує правомірність процедур і легітимність отриманих результатів. Однак у практичній площині цей принцип стикається з викликами, пов'язаними із можливими суперечностями між нормативними актами та частими змінами законодавства, що ускладнює його застосування.

Об'єктивність як принцип вимагає прийняття рішень на основі достовірних і перевірених фактів, що є запорукою захисту суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності від необґрунтованого впливу чи тиску з боку контролюючих органів. Проте реалізація цього принципу часто ускладнюється через обмеженість або відсутність надійних даних, що може призводити до недостатньої обґрунтованості аудиторських висновків.

Принцип системності передбачає всебічний аналіз усіх аспектів митної операції, що дає змогу сформувати цілісну картину діяльності підприємства та виявити потенційні ризики. Водночас, застосування цього принципу може призводити до надмірної складності аудиторського процесу, потребуючи значних ресурсів і часу [10].

Комплексність визначається використанням різноманітних методів і джерел інформації, що підвищує якість і достовірність результатів митного аудиту. Водночас ця вимога створює виклик у вигляді трудомісткості процесу та

необхідності залучення висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно застосовувати різні методики.

Нарешті, принцип конфіденційності спрямований на збереження в таємниці отриманої під час аудиту інформації, що є ключовим фактором для підтримки довіри з боку бізнесу. Проте існує ризик витоку чутливих даних, що може негативно впливати на репутацію контролюючих органів та підривати довіру до системи митного аудиту в цілому [11].

Таким чином, принципи митного аудиту є важливими чинниками для забезпечення прозорості, об'єктивності та ефективності митного контролю. Вони сприяють не лише дотриманню законодавства та запобіганню порушенням, а й підтримують економічну стабільність і зростання довіри до митних органів. Однак для забезпечення максимальної ефективності цих принципів необхідно постійно вирішувати виникаючі виклики, вдосконалюючи процедури, методи роботи та інфраструктуру митних органів. Успішна реалізація принципів митного аудиту дозволить значно підвищити якість митних перевірок, а також забезпечити належний рівень захисту національних економічних інтересів.

Таблиця 1.3 надає класифікацію видів митного аудиту, що здійснюються відповідно до різних критеріїв. Кожен вид аудиту має свою специфіку і застосовується в залежності від ситуації, що виникає в процесі митного контролю [12;13].

Таблиця 1.3 – Види митного аудиту

Вид аудиту	Критерій класифікації	Характеристика	Практичне значення	Пов'язані виклики
1	2	3	4	5
Плановий	За періодичністю	Проводиться за заздалегідь затвердженим графіком.	Дає змогу системно охопити великі та ризикові компанії.	Ризик витоку інформації про перевірку завчасно.
Позаплановий	За підставами	Призначається у разі наявності підозри або скарг.	Оперативно реагує на ризики.	Може викликати конфлікти з бізнесом.
Повний	За обсягом охоплення	Аналізує всі митні операції за певний період.	Дозволяє виявити широке коло порушень.	Високі часові та кадрові витрати.

Тематичний	За напрямом	Перевірка окремих аспектів, наприклад, митної вартості.	Ефективний для контролю специфічних сфер.	Можливе ігнорування інших критичних аспектів.
------------	-------------	---	---	---

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5
Камеральний	За способом	Проводиться без виїзду, лише за документами.	Оперативний і менш витратний.	Обмежений у виявленні фактичних порушень.
Виїзний	За способом	Проводиться безпосередньо на підприємстві.	Дозволяє перевірити реальні дії, товарні залишки.	Опір з боку суб'єкта, ускладнений доступ до інформації.

Джерело: складено автором на основі [12;13]

Види митного аудиту, представлена в таблиці 1.3, демонструє важливість вибору оптимального типу аудиту залежно від конкретних обставин, що виникають у процесі митної діяльності. Кожен вид аудиту має свої особливості та застосовується для досягнення різних цілей, що дозволяє митним органам ефективно реагувати на можливі ризики та порушення.

Плановий аудит є ключовим елементом для систематичного контролю великих і ризикових компаній, забезпечуючи регулярність перевірок, однак він також має ризик витоку інформації, що може вплинути на ефективність перевірки. Позаплановий аудит є оперативною реакцією на підозри чи скарги, що дозволяє митним органам швидко реагувати на невідповідності, але може стати джерелом конфліктів з бізнесом через його непередбачуваність.

Повний аудит забезпечує всебічний аналіз митних операцій, що дозволяє виявити широкий спектр порушень. Проте його реалізація потребує значних часових та кадрових витрат. Тематичний аудит орієнтований на перевірку окремих аспектів, таких як митна вартість, і є ефективним для контролю специфічних сфер, однак може призвести до ігнорування інших важливих аспектів.

Камеральний аудит, що здійснюється без виїзду на підприємство, є оперативним і менш витратним способом перевірки, але його обмеженість у виявленні фактичних порушень може знизити ефективність. З іншого боку, виїзний аудит дозволяє безпосередньо перевірити діяльність на місці, що значно підвищує

його точність, однак він може зіткнутися з опором з боку суб'єкта аудиту і ускладненим доступом до необхідної інформації [12;13].

Таким чином, вибір виду митного аудиту залежить від конкретної ситуації та поставлених завдань. Для забезпечення ефективності митного контролю важливо поєднувати різні типи аудиту в залежності від характеру перевірки, що дозволяє забезпечити високий рівень відповідності митних процедур та мінімізувати ризики порушень. Водночас митні органи повинні бути готові до подолання викликів, які виникають при застосуванні кожного виду аудиту, забезпечуючи таким чином баланс між ефективністю та ресурсними витратами.

Таблиця 1.4 надає детальний огляд основних стадій, через які проходить процес здійснення митного аудиту. Кожна стадія виконує важливу функцію в загальній схемі перевірки, забезпечуючи належне виконання митних процедур, виявлення порушень та підготовку до подальших правових дій [14;15].

Таблиця 1.4 – Стадії здійснення митного аудиту

№	Стадія аудиту	Зміст стадії	Очікуваний результат
1	Планування процедури	Визначення об'єктів перевірки, формування плану аудиту, розподіл завдань між аудиторами.	Затверджений план дій і обґрунтованість вибору об'єкта аудиту.
2	Підготовка до процедури	Аналіз наявної інформації, попередній огляд документації, визначення джерел даних.	Підготовлений пакет документів і чітке розуміння предмета аудиту.
3	Здійснення процедури	Проведення перевірки, аналіз фінансової, митної та бухгалтерської звітності, виїзні заходи.	Виявлення порушень, складання протоколів, отримання доказів.
4	Завершення та прийняття рішень	Формулювання висновків, складання акта, передача результатів до відповідних органів.	Прийняття рішень, нарахування платежів, усунення недоліків.

Джерело: складено автором на основі [14;15]

Митний аудит є важливим елементом системи митного контролю, спрямованим на забезпечення дотримання митного законодавства та виявлення порушень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Процес митного аудиту включає кілька етапів, кожен з яких має своє значення та роль у досягненні загальних цілей перевірки. У таблиці 1.4 було представлено основні стадії здійснення митного аудиту, що охоплюють планування, підготовку, здійснення перевірки та завершення.

Перша стадія – планування процедури – є критично важливою для успіху всього аудиту, оскільки на цьому етапі визначаються об'єкти перевірки, формується план дій, а також розподіляються завдання між аудиторами. Правильне планування дозволяє оптимізувати використання ресурсів та визначити пріоритетні аспекти перевірки, що є важливим для забезпечення ефективності процесу. Затвердження плану дій та обґрунтованість вибору об'єкта аудиту є важливими для запобігання помилок, які можуть виникнути на подальших етапах [14;15].

Друга стадія – підготовка до процедури – передбачає аналіз наявної інформації, попередній огляд документації та визначення джерел даних, що є необхідними для проведення перевірки. Важливо, щоб на цьому етапі був підготовлений повний пакет документів, а також чітко визначено предмет аудиту, що дозволить знизити ризики виникнення недоліків та спрощує наступні етапи перевірки. Підготовка є важливим етапом для забезпечення належної організації аудиту та формування правильного розуміння предмета перевірки.

Третя стадія – здійснення процедури – є найбільш відповідальною, оскільки вона включає безпосереднє проведення перевірки, аналіз фінансової, митної та бухгалтерської звітності, а також виїзні заходи. На цьому етапі відбувається виявлення порушень, складання протоколів та збору доказів, що є основою для подальшого прийняття рішень. Здійснення процедури є основним етапом у процесі митного аудиту, оскільки саме на ньому фіксуються фактичні порушення та здійснюється оцінка відповідності митних операцій встановленим вимогам.

Четверта стадія – завершення та прийняття рішень – є підсумковим етапом аудиту, що включає формулювання висновків, складання акта та передачу результатів до відповідних органів для ухвалення рішень. На цьому етапі здійснюється нарахування митних платежів, а також пропонуються заходи щодо усунення виявлених недоліків. Прийняття рішень на основі висновків аудиту є важливим для забезпечення належного виконання митних процедур і досягнення стратегічних цілей митного контролю [14;15].

Таким чином, митний аудит є складним і багатоступеневим процесом, кожен етап якого має свою роль у досягненні загальних цілей перевірки. Від ефективного виконання кожної стадії залежить успіх всього аудиту, а також його здатність виявляти порушення та забезпечувати належний контроль за виконанням митних вимог. Врахування всіх етапів митного аудиту та забезпечення належної координації між ними дозволяє значно підвищити ефективність митного контролю, зменшити рівень правопорушень і покращити загальний стан зовнішньоекономічної діяльності.

Узагальнюючи, митний аудит виступає складною, багатоступеневою процедурою, що відіграє важливу роль у забезпеченні дотримання митного законодавства, а також у виявленні порушень і забезпеченні економічної стабільності держави. Процес митного аудиту включає кілька стадій, що охоплюють планування, підготовку, здійснення перевірки та завершення, і кожна з них є необхідною для забезпечення ефективності аудиторських заходів. Правильне планування та підготовка дозволяють сформулювати обґрунтовану стратегію перевірки, що забезпечує чітке розуміння об'єктів перевірки та зменшує ризики помилок. Під час здійснення перевірки виявляються порушення, що є основою для подальших рішень, а завершення аудиту забезпечує належне документування результатів та передавання їх до відповідних органів.

Отже, митний аудит є ключовим інструментом у підтримці законності та економічної безпеки держави, а його успішне проведення дозволяє не лише виявляти порушення, але й забезпечувати своєчасне виявлення та усунення недоліків у митних процедурах.

1.2. Нормативно-правове регламентування митного аудиту в Україні

Оскільки митний аудит охоплює перевірку відповідності митної документації, правильності обчислення митних платежів і контролю за

зовнішньоекономічними операціями, його проведення потребує чіткої нормативно-правової бази. В Україні митний аудит регулюється цілою низкою нормативно-правових актів, що визначають порядок проведення перевірок, права та обов'язки учасників процесу, а також взаємодію митних органів з іншими державними структурами. Зрозуміле і скоординоване правове регулювання митного аудиту забезпечує надійність, ефективність та прозорість цього процесу, що має безпосередній вплив на стабільність економічної ситуації в країні.

Таблиця 1.5 містить огляд основних нормативно-правових актів, які регламентують митний аудит в Україні. Вона надає систематизований список нормативно-правових актів, що охоплюють різні аспекти митного аудиту, починаючи від визначення його процедур до взаємодії митних органів з іншими державними установами [16-28].

Таблиця 1.5 – Нормативно-правове забезпечення митного аудиту в Україні

№	Назва нормативно-правового акта	Рік прийняття / чинності	Основні положення щодо митного аудиту	Значення для митного аудиту
1	2	3	4	5
1	Митний кодекс України	2012 (із змінами)	Розділ IX – визначає види, порядок, об'єкти, права та обов'язки під час митного аудиту	Базовий нормативний акт з регулювання митного аудиту
2	Податковий кодекс України	2010 (із змінами)	Узгодження податкового та митного контролю	Сприяє цілісному підходу до аудиту імпортерів/експортерів
3	Закон України «Про національну безпеку України»	2018 (із змінами)	Визначає митну безпеку як складову національної безпеки; посилює роль контролю над зовнішньоекономічною діяльністю	Обґрунтовує важливість митного аудиту як інструменту забезпечення фіскальної та економічної безпеки
4	Закон України «Про державну службу»	2015	Містить положення щодо етики, повноважень посадових осіб, що здійснюють аудит	Гарантує доброчесність та підзвітність митних аудиторів
5	Закон України «Про звернення громадян»	1996	Регламентує порядок реагування на скарги, зокрема щодо неправомірного проведення митного аудиту	Підвищує прозорість і контроль за діями митних органів
6	Постанова КМУ № 236 «Про затвердження порядку взаємодії ДМС та ДПС»	2012	Визначає механізм обміну інформацією між податковими та митними органами	Підвищує ефективність аудиту через міжвідомчу координацію
7	Наказ ДМСУ № 445 «Про затвердження Порядку проведення митного аудиту»	2015	Деталізує етапи аудиту: відбір, підготовка, перевірка, оформлення результатів	Є основною інструкцією для практичного застосування митного аудиту
8	Наказ Мінфіну № 978 «Про затвердження критеріїв ризику»	2018	Визначає критерії ризику для добору підприємств до митного аудиту	Забезпечує ризик-орієнтований підхід до контролю

9	Постанова КМУ № 724 «Про затвердження порядку контролю за дотриманням митного законодавства»	2014	Регламентує процедури постконтрольного аудиту після випуску товарів	Установлює правові рамки для контролю після митного оформлення
---	--	------	---	--

Продовження таблиці 1.5

1	2	3	4	5
10	Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Київська конвенція)	1973 (приєднання — 2006)	Рекомендує застосування пост-аудиту, зменшення бюрократії, прозорі процедури	Сприяє адаптації української митної системи до міжнародних стандартів
11	Стратегія розвитку Держмитслужби до 2030 року	2021	Містить стратегічні цілі цифровізації, вдосконалення контролю та митного аудиту	Визначає вектори розвитку та модернізації митного аудиту
12	Закон України «Про запобігання корупції»	2014 (із змінами)	Встановлює вимоги до етичної поведінки та запобігання конфлікту інтересів у службовців	Забезпечує доброчесність посадових осіб, які проводять митний аудит
13	Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	2007 (із змінами)	Визначає принципи проведення перевірок суб'єктів господарювання	Застосовується до планових і позапланових перевірок у межах митного аудиту

Джерело: складено автором на основі [16-28]

Таблиця 1.5 відображає системний підхід до нормативно-правового забезпечення митного аудиту в Україні, що базується на широкому спектрі законодавчих актів, урядових постанов, наказів органів виконавчої влади та міжнародних угод. Центральним документом у цій системі є Митний кодекс України, який регламентує основні види, порядок проведення, об'єкти аудиту, а також права і обов'язки сторін у процесі митного контролю. Цей кодекс створює законодавчу основу для організації та здійснення митного аудиту, визначаючи його функціональні рамки та забезпечуючи правову визначеність для учасників процесу.

Важливим аспектом є узгодження митного аудиту із системою податкового контролю, що закріплено в Податковому кодексі України та підсилюється міжвідомчою взаємодією, регламентованою постановою Кабінету Міністрів № 236. Такий цілісний підхід сприяє підвищенню якості перевірок, дозволяє уникати дублювання заходів контролю та підсилює фінансову дисципліну серед суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Регулювання етичних норм та забезпечення доброчесності працівників митних органів закріплено в Законах «Про державну службу» та «Про запобігання корупції», що сприяє підвищенню рівня відповідальності та прозорості у здійсненні митного аудиту. Закон «Про звернення громадян» забезпечує додатковий контроль за законністю дій митних аудиторів шляхом встановлення механізмів реагування на скарги та звернення, що є важливим елементом підзвітності та захисту прав учасників аудиту.

Практичне застосування митного аудиту регламентується детальними наказами ДМСУ та Мінфіну, які визначають конкретні етапи проведення аудиту, критерії ризику для добору підприємств, а також порядок оформлення результатів перевірок. Ці документи забезпечують системність, послідовність та ризик-орієнтований підхід, що дозволяє оптимізувати ресурси контролюючих органів та підвищити ефективність митного аудиту.

Особливо важливою є адаптація міжнародних стандартів та рекомендацій, представлених Кіотською конвенцією, яка сприяє гармонізації митних процедур України з міжнародними практиками, зменшенню бюрократичних перепон і підвищенню прозорості митного контролю. Це відповідає стратегічним цілям інтеграції України у світову економіку та підвищенню конкурентоспроможності національної системи митного регулювання.

У стратегічному плані розвитку Державної митної служби до 2030 року визначені ключові напрями модернізації, зокрема цифровізація митних процесів і вдосконалення механізмів контролю, що сприятиме підвищенню оперативності, точності та прозорості митного аудиту. Це створить передумови для підвищення якості митного адміністрування, зменшення корупційних ризиків і забезпечення стабільних надходжень до бюджету.

Враховуючи динамічний розвиток зовнішньоекономічної діяльності та загострення викликів у сфері митного контролю, необхідність постійного оновлення нормативно-правової бази митного аудиту є очевидною. Підвищення ефективності митного аудиту можливе за умови подальшої інтеграції новітніх

технологій, посилення міжвідомчої координації, а також розвитку професійних компетенцій працівників митних органів.

Таким чином, нормативно-правове регулювання митного аудиту в Україні є складним і багатогранним процесом, що включає в себе різноманітні законодавчі акти, постанови та інші нормативні документи, які визначають всі етапи та аспекти митного контролю. Від їх ефективності залежить не лише правова стабільність у митній сфері, але й економічна безпека держави, прозорість митних процедур та інтеграція України до міжнародної митної практики. Тому постійне вдосконалення нормативно-правової бази митного аудиту є необхідним для забезпечення ефективного митного контролю, боротьби з економічними порушеннями та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МИТНОГО АУДИТУ НА ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ДОХОДІВ

2.1. Показники, що характеризують роль митного аудиту як інструменту формування бюджету

Оцінка ефективності митного контролю є важливою для розуміння його впливу на економіку, а також для виявлення потенційних проблем та можливостей для вдосконалення цієї сфери. За останні роки в Україні спостерігається значне покращення процесів митного оформлення завдяки використанню новітніх цифрових технологій, однак залишаються певні виклики щодо забезпечення контролю, виявлення порушень і покращення часу митного оформлення.

Таблиця 2.1 містить аналіз основних показників митного контролю в Україні за період з 2020 по 2024 рік. Вона демонструє динаміку ключових параметрів, таких як кількість перевірених декларацій, сума донарахованих митних платежів, кількість виявлених порушень митних правил та інші важливі показники [29-33].

Таблиця 2.1 – Показники митного контролю в Україні, 2020–2024 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6
Кількість оформлених митних декларацій (млн шт.)	2,9	3,1	2,1	2,7	3,0
Кількість перевірених декларацій (тис. шт.)	1120	1250	950	1200	1400
Частка автоматично оформлених декларацій (%)	75	78	81	83	85
Частка імпорتنих декларацій без фізичного огляду (%)	60	65	72	74	77
Середній час митного оформлення (години)	2,5	2,3	2,0	1,8	1,7
Кількість виявлених порушень митних правил (тис. випадків)	8,1	9,0	7,5	9,5	10,0
Кількість міжнародних перевірок і запитів (од.)	120	135	150	165	180
Кількість транзитних операцій (млн шт.)	1,5	1,6	1,3	1,7	2,0

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6
Обсяг митних платежів (млрд грн)	310,0	340,0	300,8	370,0	591,7
Сума донарахованих митних платежів (млн грн)	234,63	341,88	147,44	183,00	190,00
Фактично сплачено до бюджету за результатами контролю (млн грн)	12,21	29,55	56,40	30,00	35,00
Вартість конфіскованих товарів (млн грн)	450	480	420	500	540
Частка митних надходжень у доходах держбюджету (%)	40	42	41	44	46

Джерело: складено автором на основі [29-33]

Аналіз динаміки основних показників митного контролю в Україні за 2020–2024 роки, представлені у таблиці 2.1, свідчить про поступове зростання ефективності діяльності митних органів у напрямі спрощення процедур, підвищення прозорості та посилення фіскальної ролі митниці. Спостерігається чітка тенденція до збільшення кількості оформлених митних декларацій (з 2,9 до 3,0 млн), що супроводжується зростанням частки автоматизованих процедур (із 75% до 85%) та імпорتنих декларацій без фізичного огляду (із 60% до 77%), що свідчить про цифровізацію процесів та зменшення суб'єктивного чинника у прийнятті рішень.

Фінансові результати митного контролю також демонструють позитивну динаміку. Загальний обсяг митних платежів зріс майже вдвічі — з 310 млрд грн у 2020 році до 591,7 млрд грн у 2024 році, що відображає як зростання обсягів зовнішньоторговельних операцій, так і покращення адміністрування податкових зобов'язань. Збільшення фактичних сум, сплачених до бюджету за результатами контролю, у поєднанні зі стабільно високими показниками виявлених порушень (до 10 тис. випадків) та вартості конфіскованих товарів (540 млн грн), засвідчує активізацію аналітичної функції митниці в умовах викликів, зокрема безпекових та економічних.

Окремої уваги заслуговує скорочення середнього часу митного оформлення — з 2,5 години у 2020 році до 1,7 години у 2024 році, що вказує на підвищення операційної ефективності системи. Зростання частки митних надходжень у загальній структурі доходів державного бюджету з 40% до 46% підтверджує ключову роль митної служби у формуванні фіскальної стійкості України. Таким чином, представлена статистика демонструє цілісну картину трансформації митної

системи в напрямі цифровізації, підзвітності та результативності, що відповідає сучасним викликам інтеграції у європейський правовий простір [29-33].

Ефективність митного аудиту є одним із ключових чинників забезпечення належного рівня бюджетних надходжень та підвищення фіскальної дисципліни у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Таблиця 2.2 відображає основні показники результативності проведення митного аудиту в Україні за 2020–2024 роки [28-33].

Таблиця 2.2 – Результативність митного аудиту в Україні, 2020–2024 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість проведених аудитів (од.)	482	512	430	450	470
Донараховані митні платежі за результатами аудиту (млн грн)	780	820	630	710	750
Фактично стягнуті суми за аудитом (млн грн)	690	720	580	660	710
Рівень фактичного стягнення (%)	88,5	87,8	92,1	92,9	94,6
Середня донарахована сума на аудит (тис. грн)	1620	1602	1465	1578	1595
Частка виграних справ у судах (%)	81	83	80	82	84
Кількість перевірок за запитами інших органів (од.)	105	120	140	155	170
Частка планових аудитів (%)	78	79	75	77	78
Кількість оскаржених рішень за результатами аудиту (од.)	60	55	68	66	64
Доля аудитів, де підтверджено порушення (%)	84	85	82	85	87

Джерело: складено автором на основі [28-33]

Аналіз динаміки результативності митного аудиту в Україні за період 2020–2024 років свідчить про важливу роль цього інструменту у забезпеченні фіскальної стійкості держави та підвищенні прозорості зовнішньоекономічної діяльності. Протягом аналізованого періоду митні органи демонстрували стабільну активність у проведенні аудитів, незважаючи на істотні зовнішні виклики, зокрема повномасштабну війну, що почалася у 2022 році. Кількість проведених перевірок скоротилася в 2022 році через форс-мажорні обставини, однак уже в 2023–2024 роках спостерігається тенденція до поступового відновлення обсягів контрольної роботи, що свідчить про адаптаційні можливості митної системи.

Особливо показовим є високий рівень донарахованих митних платежів за результатами аудиту, який, хоча й зазнав певного скорочення у 2022 році, залишається суттєвим фіскальним джерелом. Зростання рівня фактичного стягнення з 88,5% у 2020 році до 94,6% у 2024 році вказує на покращення

організації стягнення донарахованих сум та ефективніші процедури супроводу рішень про донарахування. Позитивною тенденцією є й стабільно висока частка аудитів, у ході яких підтверджено факти порушень митного законодавства (82–87%), що засвідчує належну якість відбору об'єктів для перевірок на основі системи управління ризиками.

Крім того, зростання частки виграних справ у судах (з 81% у 2020 році до 84% у 2024 році) свідчить про підвищення юридичної обґрунтованості рішень митного аудиту, що, у свою чергу, забезпечує зниження рівня оскарження донарахувань та скорочення часу фактичного надходження коштів до бюджету. Суттєвим чинником посилення фіскальної ефективності аудиту стала активізація співпраці між митними та іншими державними органами: кількість перевірок за їхніми запитами зросла з 105 у 2020 році до 170 у 2024 році, що підвищує якість виявлення комплексних схем ухилення від сплати митних платежів [28-33].

Таким чином, результати митного аудиту за 2020–2024 роки свідчать про його стратегічну роль у структурі державного фінансового контролю. Підвищення рівня стягнення донарахованих сум, оптимізація процедур перевірок, удосконалення юридичного супроводу аудитних рішень та розвиток міжвідомчої взаємодії сприяють зміцненню митної системи України в умовах надзвичайних викликів.

Розвиток митної аналітики, підвищення ефективності перевірок та вдосконалення механізмів постконтролю є невід'ємними складовими процесу модернізації митної системи України. Таблиця 2.3 відображає показники діяльності митних органів у напрямках міжнародної взаємодії, контролем автентичності документів, роботою з ризиковими операціями та застосуванням заходів після митного оформлення за період 2020–2024 років [28-33].

Таблиця 2.3 – Показники міжнародних перевірок і постконтролю, 2020–2024 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість міжнародних перевірок та запитів	120	135	150	165	180
Кількість запитів на перевірку автентичності документів	420	450	517	205	230
Частка підтверджених розбіжностей у документах (%)	18	20	21	22	23
Донараховані митні платежі за результатами перевірки документів (млн грн)	46	50	86,87	101,7	110
Частка митної вартості, що була скоригована (%)	6,8	7,1	7,5	8,0	8,3
Питома вага перевірок ризикових операцій (%)	35	38	42	45	48
Час перевірки ризикової декларації (години)	4,2	4,0	3,8	3,5	3,2
Кількість випадків застосування заходів постконтролю	70	75	82	88	92
Вартість виявлених контрабандних товарів (млн грн)	320	340	370	390	410
Частка електронних сервісів у митному оформленні (%)	65	70	75	78	80

Джерело: складено автором на основі [28-33]

Показники міжнародних перевірок та постконтролю за 2020–2024 роки свідчать про поступове вдосконалення системи управління ризиками, посилення аналітичного супроводу митних процедур та зміцнення спроможності митних органів України в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Збільшення кількості міжнародних перевірок та запитів із 120 у 2020 році до 180 у 2024 році є свідченням активізації міжнародної взаємодії митної служби, спрямованої на виявлення і запобігання маніпуляціям з митною вартістю, країною походження товарів та іншими критично важливими показниками. Зростання кількості запитів на перевірку автентичності документів і, водночас, стабільне зростання частки виявлених розбіжностей (до 23% у 2024 році) вказує на підвищення якості попереднього аналітичного відбору та на удосконалення профілювання ризиків [28-33].

Особливу увагу заслуговує позитивна динаміка за показником донарахованих митних платежів за результатами перевірок документів: від 46 млн грн у 2020 році до 110 млн грн у 2024 році. Це свідчить про зростання результативності контрольних заходів, незважаючи на суттєві виклики, спричинені

повномасштабною війною, логістичними обмеженнями та змінами в структурі імпорتنих потоків. Зростання частки митної вартості, що підлягала коригуванню (з 6,8% у 2020 році до 8,3% у 2024 році), вказує на системні проблеми з формуванням митної вартості, однак одночасно демонструє ефективність контролюючих заходів, спрямованих на забезпечення повноти нарахування податків і зборів.

Динаміка питомої ваги перевірок ризикових операцій, що зросла на 13 відсоткових пунктів за досліджуваний період, свідчить про послідовне зміщення акценту митного контролю у бік адресного аналізу та мінімізації кількості безрезультативних перевірок. Паралельно зі зростанням якості аналітичної роботи скоротився середній час перевірки ризикової декларації (з 4,2 години у 2020 році до 3,2 години у 2024 році), що є свідченням оптимізації процедур та впровадження більш досконалих інформаційних технологій.

Розвиток постконтролю також демонструє позитивну динаміку: кількість випадків застосування заходів постмитного контролю зросла з 70 до 92 одиниць, що вказує на зміщення функції після митного моніторингу, спрямованого на виявлення відстрочених ризиків та забезпечення додаткових надходжень. Значну увагу слід приділити зростанню частки електронних сервісів у митному оформленні, яка за п'ять років підвищилася з 65% до 80%. Це є важливим показником цифровізації митних процесів, що сприяє підвищенню прозорості процедур, зниженню адміністративного тиску на бізнес та прискоренню проходження митних формальностей [28-33].

Таким чином, проаналізовані показники міжнародних перевірок і постконтролю за 2020–2024 роки свідчать про якісне зміцнення потенціалу української митниці у забезпеченні економічної безпеки держави, підвищенні ефективності фіскального контролю та адаптації до сучасних викликів.

Узагальнюючи, оцінка результативності митного контролю та митного аудиту в Україні за період 2020–2024 років показує значний прогрес у вдосконаленні митних процедур, забезпеченні формуванні бюджетних доходів та посиленні міжнародної взаємодії. Протягом цього періоду спостерігається

позитивна динаміка в автоматизації митних процесів, скороченні часу оформлення декларацій та зростанні митних надходжень до бюджету. Водночас, залишається ряд проблем, пов'язаних із виявленням порушень митних правил і коригуванням митної вартості товарів. Тенденція до зростання кількості перевірок, вдосконалення механізмів постмитного контролю та покращення якості аналітичних процесів сприяють зменшенню ризиків, пов'язаних з ухиленням від сплати митних платежів. Зростання частки електронних сервісів і інтеграція новітніх цифрових технологій свідчать про поступову модернізацію митної системи, яка відповідає вимогам сучасного глобалізованого економічного середовища. Однак, для подальшого вдосконалення необхідно посилити боротьбу з порушеннями митних правил та удосконалити процедури контролю за ризиковими операціями, що дозволить ще більше підвищити ефективність митної системи та її здатність генерувати доходи для державного бюджету.

2.2. Роль митного аудиту у формуванні доходів державного бюджету України

Митний аудит відіграє ключову роль у фіскальній системі країни, забезпечуючи надходження до державного бюджету, а також підвищуючи прозорість і ефективність митних процедур. В умовах глобалізації економічних процесів, активного розвитку міжнародної торгівлі та значного зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності митний аудит стає одним з основних інструментів для боротьби з порушеннями митних правил, у тому числі з контрабандою та ухиленням від сплати митних платежів.

Митний аудит дозволяє не лише виявити та коригувати неточності в митному оформленні товарів, але й сприяє зміцненню правового регулювання, запобіганню економічним зловживанням та підтримці конкурентоспроможності національних виробників. У свою чергу, цей процес є важливим джерелом

поповнення державного бюджету, оскільки ефективне стягнення донарахованих митних платежів забезпечує фінансування багатьох соціально-економічних програм країни.

Додаток А містить якісні показники ролі митного аудиту у забезпеченні надходжень до державного бюджету України за період 2020–2024 років. Вона охоплює основні аспекти, які безпосередньо впливають на ефективність митного контролю, зокрема стягнення донарахованих митних сум, виявлення порушень митної вартості, а також реакцію митних органів на міжнародні запити [28-33].

Аналіз якісних показників ролі митного аудиту в забезпеченні надходжень до державного бюджету України за період 2020–2024 років демонструє важливу роль цього інструменту в підвищенні ефективності митного контролю та фіскальної дисципліни. Протягом аналізованого періоду митні органи значно вдосконалили механізми контролю, що призвело до підвищення рівня стягнення донарахованих митних сум, особливо в умовах економічних та політичних викликів, таких як війна. Поступове зростання фактичного стягнення до 95% у 2024 році свідчить про ефективність робіт митних органів, навіть у кризових умовах.

Особливо важливою є стабільно висока частка успішних аудитів, що підтверджує правильність відбору ризикових операцій та концентрацію на перевірках, які дійсно забезпечують додаткові надходження до бюджету. Вдосконалення виявлення порушень митної вартості через нові профілі ризику та систематичний моніторинг товарних потоків підвищує точність нарахувань і мінімізує ухилення від сплати податків. Крім того, активна співпраця з міжнародними митними органами дозволяє ефективно виявляти маніпуляції з документами та митною вартістю товарів, що забезпечує додаткові фінансові надходження.

Значну роль у цьому процесі відіграє також впровадження електронних сервісів і автоматизованих процедур перевірки документів, що підвищує прозорість митного оформлення і зменшує можливості для корупційних зловживань. Підвищення рівня автоматизації процесів митного контролю до понад

85% вказує на успішну цифрову трансформацію митної системи, що сприяє не лише зростанню ефективності, але й зміцненню довіри до митних органів.

У цілому, митний аудит є критично важливим інструментом для підвищення фіскальної ефективності, що дозволяє не лише забезпечувати стабільний притік доходів до державного бюджету, але й покращувати загальний рівень економічної безпеки країни, попереджаючи ухилення від сплати митних платежів та мінімізуючи порушення митного законодавства.

Таблиця 2.4 містить дані, що відображають внесок митного аудиту в надходження до державного бюджету України за період 2020–2024 років. Вона охоплює ключові показники, що характеризують ефективність митного аудиту, зокрема загальні митні надходження до бюджету, суми донарахувань і фактично стягнутих сум, а також кількість завершених аудитів, що призвели до нарахувань [28-33].

Таблиця 2.4 – Роль митного аудиту у формуванні доходів державного бюджету України, 2020–2024 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Загальні митні надходження до держбюджету (млрд грн)	310	340	300,8	370	591,7
Донараховані суми за результатами митного аудиту (млн грн)	780	820	630	710	750
Фактично стягнуті суми за результатами митного аудиту (млн грн)	690	720	580	660	710
Частка надходжень від митного аудиту в загальних митних платежах (%)	0,22	0,21	0,19	0,18	0,12
Кількість завершених аудитів, що привели до нарахувань (од.)	405	435	390	410	435
Середня стягнута сума на один аудит (тис. грн)	1703	1655	1487	1610	1632

Джерело: складено автором на основі [28-33]

Аналіз ролі митного аудиту у формуванні доходів державного бюджету України за період 2020–2024 років, представлений у таблиці, дозволяє зробити кілька важливих висновків щодо фіскальної ефективності митного аудиту в Україні. Незважаючи на зростання загальних митних надходжень, зокрема у 2024 році, спостерігається тенденція до зниження частки надходжень за результатами митного аудиту у загальних митних платежах — з 0,22% у 2020 році до 0,12% у

2024 році. Це вказує на зменшення його відносного внеску в контексті загальних митних надходжень, що може бути пов'язано з більшою стабільністю основних митних надходжень та зростанням обсягів зовнішньої торгівлі.

Проте, незважаючи на зниження частки доходів, забезпечених митним аудитом, у загальних митних платежах, митний аудит залишається важливим інструментом для стягнення донарахованих митних сум. Зокрема, середня стягнута сума на один аудит у 2024 році була стабільно високою, що свідчить про ефективність проведених перевірок і їх здатність забезпечувати значні суми до бюджету. Загалом, середня сума донарахованих і фактично стягнутих сум залишалась значною протягом усього періоду аналізу, що підкреслює важливість митного аудиту як засобу підвищення фіскальної дисципліни та боротьби з ухиленням від сплати митних платежів.

Зростання загальних митних надходжень у 2024 році, а також стабільність фактичних стягнень після зниження в 2022 році, свідчить про ефективність митних органів у забезпеченні стабільного притоку доходів до державного бюджету, незважаючи на зовнішньоекономічні виклики та кризові умови. Однак зниження частки надходжень, отриманих внаслідок митного аудиту, в загальних митних платежах вказує на потребу у вдосконаленні методів проведення митних аудитів, зокрема в частині виявлення більш складних схем ухилення від сплати податків та оптимізації механізмів стягнення [28-33].

Отже, митний аудит продовжує виконувати важливу роль у забезпеченні фіскальної ефективності, хоча й потребує подальшого розвитку з урахуванням змін у зовнішньоекономічній діяльності та технологічних новаціях.

Таблиця 2.5 надає дані про ефективність митного аудиту як інструменту формування державного бюджету України за період з 2020 по 2024 рік. Вона включає показники, що відображають результативність проведених митних аудитів, зокрема кількість проведених аудитів, частку тих, що завершилися донарахуваннями, рівень фактичного стягнення за результатами аудиту, а також суму донарахованих і фактично стягнутих коштів на один аудит [28-33].

Таблиця 2.5 – Результативність митного аудиту як інструменту формування держбюджету України, 2020–2024 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість проведених митних аудитів (од.)	482	512	430	450	470
Частка аудитів, що завершилися донарахуваннями (%)	84	85	82	85	87
Рівень фактичного стягнення за аудитами (%)	88,5	87,8	92,1	92,9	94,6
Донарахована сума на один аудит (тис. грн)	1620	1602	1465	1578	1595
Фактично стягнута сума на один аудит (тис. грн)	1432	1406	1348	1467	1510
Приріст бюджетних надходжень за результатами аудитів і (у порівнянні з попереднім роком, %)	–	+5	–23	+14	+8

Джерело: складено автором на основі [28-33]

Аналіз ефективності митного аудиту як інструменту наповнення державного бюджету України за період 2020–2024 років, представлений у таблиці, свідчить про стабільно високі результати в забезпеченні фінансових надходжень, незважаючи на різні економічні та політичні виклики. Зокрема, спостерігається позитивна динаміка в частці аудитів, що завершуються донарахуваннями, яка зросла з 84% у 2020 році до 87% у 2024 році. Це свідчить про покращення ефективності митного аудиту, де аудитори зосереджуються на перевірках, які приносять реальні донарахування і, відповідно, надходження до державного бюджету.

Водночас рівень фактичного стягнення за результатами митних аудитів демонструє ще більшу позитивну тенденцію — з 88,5% у 2020 році до 94,6% у 2024 році. Це вказує на зростання ефективності стягнення нарахованих сум і свідчить про високий рівень виконання рішень, що були прийняті на основі результатів митних перевірок. Такий результат є важливим для фінансової стабільності, оскільки забезпечує більшу точність в нарахуванні митних платежів та знижує ризики недоотримання державних коштів.

Щодо впливу митного аудиту на зростання бюджетних надходжень, таблиця демонструє як позитивну, так і негативну динаміку. У 2022 році через економічні труднощі, викликані війною, спостерігалось значне зниження обсягів стягнення на 23%. Проте в 2023 і 2024 роках ситуація покращилась, і зростання

надходжень до бюджету склало 14% у 2023 році та 8% у 2024 році, що свідчить про відновлення фіскальної стабільності та ефективність митного аудиту в умовах кризових ситуацій [28-33].

Отже, митний аудит продовжує відігравати важливу роль у забезпеченні формування доходів державного бюджету, демонструючи позитивну динаміку у забезпеченні стягнення донарахованих сум, а також стабільно високий рівень ефективності контрольних заходів. Водночас, необхідно враховувати виклики, пов'язані з економічною ситуацією та глобальними кризами, які тимчасово впливають на ефективність роботи митних органів, проте загальний тренд свідчить про позитивні зміни у фіскальній політиці країни.

Узагальнюючи, митний аудит в Україні залишається важливим інструментом для забезпечення формування доходів державного бюджету, демонструючи стабільно високі результати навіть в умовах економічних та політичних викликів. Спостерігається покращення ефективності митного аудиту, що підтверджується підвищенням частки успішних аудитів, які призводять до донарахувань, та зростанням рівня фактичного стягнення нарахованих сум. Попри тимчасове зниження надходжень у 2022 році через кризові ситуації, у наступні роки відновлення та стабільне зростання доходів до бюджету свідчать про відновлення фіскальної стабільності. Протягом 2020–2024 років митний аудит не тільки підвищив точність в нарахуванні митних платежів, але й сприяв зменшенню ризиків недоотримання державних коштів. Враховуючи глобальні зміни та економічні труднощі, митний аудит в Україні продовжує бути важливим інструментом для забезпечення стабільного фіскального середовища.

2.3. Проблеми виявлення та усунення порушень митних правил під час аудиту

Митний аудит є важливим інструментом у системі державного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю, що має значний вплив на ефективність збору митних платежів і поповнення державного бюджету. Однак процес митного аудиту не позбавлений труднощів, зокрема у частині усунення порушень митних правил та забезпечення виконання рішень. Однією з основних проблем, з якими стикаються митні органи, є оскарження рішень у судах, затримки в стягненні донарахованих сум та труднощі з примусовим виконанням рішень. Зрозуміло, що успішне усунення цих проблем є критичним для підвищення фіскальної ефективності та стабільного функціонування митної системи країни.

Таблиця 2.6 містить дані про проблеми, що виникають під час усунення порушень митних правил, виявлених під час аудиту, за період 2020–2024 років. Вона відображає основні труднощі, з якими стикаються митні органи в процесі стягнення донарахованих митних платежів, а також їхні причини та наслідки для процесу стягнення [34].

Таблиця 2.6 – Проблеми усунення порушень митних правил, виявлених під час аудиту

Проблема	Суть проблеми	Причини виникнення	Наслідки для процесу стягнення
1	2	3	4
Оскарження рішень митних органів у судах	Суб'єкти ЗЕД масово оскаржують рішення про донарахування платежів у судах різних інстанцій.	Недосконалість доказової бази, недостатня обґрунтованість рішень аудиту, складність трактування митного законодавства.	Затримки у надходженні коштів до бюджету, ризик визнання рішень аудиту незаконними.
Відсутність ефективного механізму примусового стягнення платежів	Стягнення донарахованих сум триває надто довго або залишається незавершеним через банкрутство або ліквідацію компаній.	Недосконалість процедур примусового стягнення, тривалість судового розгляду, недоступність активів боржників.	Реальні втрати доходів державного бюджету.

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4
Проблеми з донарахуванням штрафних санкцій	Штрафи часто оскаржуються і скасовуються через неточності у розрахунках або процедуру їх застосування.	Недостатня регламентація розрахунку штрафів, помилки під час складання протоколів.	Втрата частини потенційних надходжень через скасування санкцій у судових процесах.
Низький рівень співпраці між митними та правоохоронними органами	Відсутність ефективної координації щодо подальшого розслідування виявлених порушень.	Інституційні бар'єри, брак обміну даними, суперечності в процедурах розслідувань.	Втрата доказів або можливостей для повноцінного стягнення недоплачених платежів.
Проблеми із забезпеченням своєчасного виконання судових рішень	Виконання судових рішень щодо стягнення платежів затягується через перевантаження виконавчих служб або відсутність майна боржників.	Бюрократія, складність виконавчих процедур, законодавчі обмеження на арешт майна.	Невиконання рішень про стягнення митних платежів, зниження ефективності аудиту як інструменту наповнення бюджету.

Джерело: складено автором на основі [34]

Аналіз проблем усунення порушень митних правил, виявлених під час аудиту, розкриває ряд критичних бар'єрів, які значно ускладнюють ефективне стягнення митних платежів і запобігання фінансовим втратам для державного бюджету. Першою і найсерйознішою проблемою є масове оскарження рішень митних органів у судах, що спричиняє затримки у надходженні коштів до бюджету та створює ризик визнання рішень аудиту незаконними. Це свідчить про необхідність покращення доказової бази та більшої обґрунтованості рішень митних органів для мінімізації правових суперечок і прискорення процесу стягнення.

Іншою важливою проблемою є відсутність ефективного механізму примусового стягнення платежів, особливо коли компанії збанкрутували або були ліквідовані. Система примусового стягнення потребує вдосконалення, щоб швидше і ефективніше здійснювати стягнення, зокрема через усунення бюрократичних бар'єрів та оптимізацію судових процедур. Це дозволить уникнути

реальних втрат доходів державного бюджету, що виникають через затримки та незавершені стягнення.

Проблеми з донарахуванням штрафних санкцій також значно впливають на ефективність митного аудиту, оскільки часто через неточності у розрахунках або процедури їх застосування санкції скасовуються судовими органами. Це призводить до втрат потенційних надходжень до бюджету та підкреслює необхідність удосконалення процедур розрахунку штрафів і забезпечення їхньої правової стабільності.

Низький рівень співпраці між митними та правоохоронними органами також є суттєвою проблемою, оскільки відсутність координації призводить до втрати доказів або можливостей для повноцінного стягнення недоплачених митних платежів. Для вирішення цієї проблеми необхідно посилити міжвідомчу співпрацю та забезпечити належний обмін даними між органами.

Останньою, але не менш важливою проблемою є затримки у виконанні судових рішень щодо стягнення митних платежів через перевантаження виконавчих служб або відсутність майна боржників. Це вказує на необхідність вдосконалення виконавчих процедур та зниження бюрократичних перешкод для забезпечення своєчасного виконання рішень [34].

Отже, усунення вищезазначених проблем є критичним для підвищення ефективності митного аудиту та забезпечення стабільного надходження митних платежів до державного бюджету. Тільки шляхом вдосконалення процедур, посилення координації між органами та модернізації законодавства можна досягти більшої ефективності митної системи та забезпечити належну фіскальну дисципліну в країні.

Таблиця 2.7 містить дані щодо шляхів покращення виявлення та усунення порушень митних правил під час аудиту за період 2020–2024 років. Вона включає основні проблеми, що виникають під час митного контролю, та пропонує конкретні шляхи їх вирішення, а також очікувані результати від реалізації запропонованих заходів [34].

Таблиця 2.7 – Шляхи покращення процесу виявлення та усунення порушень митних правил під час аудиту

Проблема	Сучасні шляхи покращення	Очікуваний результат
Відсутність або недостовірність первинних документів	Запровадження верифікації документів через блокчейн-платформи; використання QR-кодування для перевірки достовірності сертифікатів походження і транспортних накладних	Неможливість фальсифікації документів; прискорення процесу перевірки
Заниження митної вартості	Застосування алгоритмів машинного навчання для виявлення аномалій у цінах; формування глобального цифрового профілю імпортера з історією транзакцій	Зниження ризику цінових маніпуляцій; підвищення достовірності митної вартості
Недостатня міжнародна інтеграція даних	Підключення до цифрових митних платформ обміну інформацією (EU Customs Single Window, WCO Data Model); участь у ініціативах типу "Digital Customs"	Підвищення швидкості та точності перевірки; зменшення ризику контрабанди
Оскарження рішень митних органів	Запровадження незалежної цифрової системи попереднього перегляду спірних кейсів (pre-trial arbitration); електронне дос'є перевірки з фіксацією аргументів сторін	Скорочення кількості судових спорів; зміцнення довіри до митного аудиту
Ухилення від сплати митних платежів	Встановлення автоматичного моніторингу активів боржників через інтеграцію з банківськими та державними реєстрами; обмеження митного оформлення для неплатників	Підвищення рівня реального стягнення платежів; зниження кількості порушень
Недостатня взаємодія митниці з іншими органами	Формування єдиного аналітичного центру ризиків з доступом до інформації НАЗК, ДПС, ДБР, Держфінмоніторингу; єдина платформа для обміну даними	Посилення міжвідомчої координації; своєчасне виявлення складних схем
Низький рівень цифрової трансформації аудиту	Впровадження RPA (роботизованої автоматизації процесів) для обробки даних; застосування динамічних електронних чек-листів у аудиті	Зменшення впливу людського фактору; прискорення та уніфікація перевірок

Джерело: складено автором на основі [34]

Аналіз проблем, що виникають у процесі здійснення митного аудиту, та окреслення шляхів їх вирішення дозволяє зробити висновок про необхідність глибокої системної трансформації функцій і механізмів митного контролю в Україні. Таблиця 2.7 репрезентує сукупність актуальних проблем — від відсутності належної первинної документації до слабкої координації між державними інституціями, — та пропонує сучасні інструменти, здатні не лише знизити рівень порушень митних правил, а й істотно підвищити фіскальну ефективність митного аудиту [34].

В умовах цифрової трансформації світової торгівлі митний аудит більше не може базуватися виключно на традиційних процедурах перевірки документів чи ручного аналізу ризиків. Сучасна модель аудиту має бути побудована на засадах даних (data-driven governance), що передбачає використання великих масивів інформації, алгоритмів машинного навчання, блокчейн-верифікації даних, інтеграції з міжнародними базами і платформами, таких як WCO Data Model, EU Customs Single Window, TradeLens тощо. Запровадження цифрових профілів імпортерів, автоматизованих модулів оцінки вартості товарів, виявлення аномалій у декларуванні та RPA-інструментів дозволяє істотно скоротити час перевірок, підвищити їхню об'єктивність і значно зменшити навантаження на аудиторів.

Особливу увагу слід приділити забезпеченню міжвідомчої координації. На практиці ефективність виявлення порушень значно зростає у разі налагодженої взаємодії митниці з іншими органами державної влади — зокрема, ДПС, НАЗК, Держфінмоніторингом, банківськими установами, Службою фінансових розслідувань тощо. Створення єдиного аналітичного центру ризиків, що має доступ до всіх релевантних державних баз даних, є критично важливим для ранньої ідентифікації схем ухилення від митних платежів. У цьому контексті пріоритетом стає формування єдиної інформаційної екосистеми, в межах якої обробка, зберігання та обмін даними відбуватимуться безперервно, без втрат і розривів між установами.

Також надзвичайно важливою є модернізація правових і процесуальних основ митного аудиту. Йдеться, зокрема, про необхідність нормативного закріплення електронного документообігу, електронного арбітражу у спірних випадках, спрощення процедур накладення арешту на активи боржників, а також впровадження цифрових доказових стандартів. Це дозволить не лише знизити частоту оскаржень рішень у судах, а й підвищити ефективність стягнення донарахованих сум до бюджету. Таким чином, посилюється не лише контрольна-наглядова, а й фіскальна функція митного аудиту як важливого інструменту забезпечення бюджетної стабільності держави [34].

Узагальнюючи, слід зазначити, що запропоновані шляхи вдосконалення митного аудиту мають багатовекторний характер і охоплюють технологічну, нормативно-правову та інституційну площини. Вони не лише сприяють вирішенню окремих виявлених проблем, але й створюють концептуальну основу для побудови інтегрованої, аналітичної та прозорої системи аудиту, яка відповідає сучасним викликам глобальної економіки та стандартам міжнародної митної практики. Успішна імплементація таких рішень здатна підвищити ефективність державного фінансового контролю, знизити втрати бюджету та посилити довіру бізнесу й громадськості до функціонування митної системи загалом.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми в організації митного аудиту в Україні

Організація митного аудиту є важливим елементом забезпечення фіскальної дисципліни та контролю за законністю зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Ефективність митного аудиту впливає на рівень надходжень до державного бюджету, сприяє протидії контрабанді та ухиленню від митних платежів, а також формує сприятливий інвестиційний клімат. Проте вітчизняна практика проведення митних перевірок стикається з низкою системних проблем, що суттєво знижують якість та результативність аудиту. Вивчення та систематизація цих проблем є необхідною умовою для розробки ефективних заходів з удосконалення митного контролю.

У Додатку Б наведено основні проблеми, що перешкоджають належній організації митного аудиту в Україні. Кожна позиція супроводжується коротким описом сутності проблеми та її наслідками для проведення аудиторських заходів у митній сфері. Такий системний підхід дозволяє комплексно оцінити виклики, які стоять перед Державною митною службою, та визначити ключові напрямки реформування митного аудиту [35].

Аналіз основних проблем в організації митного аудиту в Україні свідчить про наявність низки системних перешкод, які суттєво знижують ефективність діяльності Державної митної служби (ДМС) та негативно впливають на фіскальні надходження держави. Недостатня кадрова забезпеченість є однією з ключових проблем, що обумовлена дефіцитом висококваліфікованих фахівців з аналітичними та інформаційно-технологічними компетенціями. Це призводить не лише до зниження якості проведення аудиторських процедур, але й до збільшення

кількості помилок у процесі аналізу звітної документації, затягування строків проведення митного аудиту та, як наслідок, зниження фіскальної результативності митної служби. Відсутність адекватного кадрового потенціалу також ускладнює адаптацію митних органів до викликів цифрової трансформації та інновацій у сфері митного контролю.

Обмежена автоматизація процесів митного аудиту, що характеризується широким застосуванням ручних методів роботи та використанням застарілих технологічних інструментів, суттєво підвищує навантаження на персонал і збільшує ймовірність виникнення технічних та людських помилок. Внаслідок цього ускладнюється своєчасне виявлення та відстеження ризикових операцій, що негативно впливає на оперативність та результативність аудиту. Це питання особливо актуальне в умовах зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності та підвищення складності митних схем [35].

Відсутність єдиної інтегрованої інформаційної бази, яка б консолідувала дані про суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, результати попередніх аудитів, судові рішення та інші релевантні джерела інформації, призводить до фрагментації аналітичної роботи та неефективного використання ресурсів. Така ситуація спричиняє дублювання перевірок, утруднює комплексний аналіз ризиків та ускладнює виявлення складних схем ухилення від митних платежів. Відсутність оперативного доступу до актуальних даних обмежує здатність митних органів приймати обґрунтовані управлінські рішення і розробляти адекватні заходи реагування.

Низький рівень аналітичного підходу до відбору об'єктів аудиту свідчить про відсутність системного і кваліфікованого аналізу ризиків. Перевага формального вибору без врахування характеру діяльності підприємств та потенційних ризикових факторів призводить до низької ефективності аудиту, недостатнього виявлення зловживань і нераціонального використання обмежених ресурсів митної служби. Це негативно впливає на якість контролю та підриває довіру суспільства до системи митного аудиту.

Висока правова невизначеність, обумовлена частими змінами в Митному кодексі, суперечностями між нормативними актами та відсутністю усталеної судової практики, створює труднощі у правозастосуванні, збільшує кількість оскаржень рішень митних органів у судових інстанціях і призводить до зниження довіри бізнесу до митної системи загалом. Відсутність чітких і послідовних правових норм ускладнює ефективне здійснення митного аудиту, що, у свою чергу, негативно впливає на фінансові показники та економічну стабільність держави [35].

Таким чином, усунення виявлених проблем в організації митного аудиту потребує комплексного підходу, що включає модернізацію кадрової політики із залученням та підвищенням кваліфікації фахівців, інтенсифікацію цифровізації та автоматизації аудиторських процедур, створення єдиної інтегрованої інформаційної системи для обробки та аналізу митних даних, а також стабілізацію правового середовища. Такий системний підхід сприятиме підвищенню ефективності митного аудиту, зниженню ризиків ухилення від сплати митних платежів і зміцненню фінансової спроможності України в умовах глобалізації та зростання міжнародної торгівлі.

У таблиці 3.2 узагальнено основні недоліки, що спостерігаються у поточній практиці проведення митного аудиту в Україні. Представлені позиції ілюструють типові випадки з реальної діяльності митних органів, які вказують на системні вади в організації та виконанні аудиторських процедур. Окрім опису конкретних недоліків, наведено приклади з практики та визначено потенційні ризики, що впливають із їх існування [36].

Таблиця 3.2 – Недоліки поточної практики митного аудиту в Україні

№	Недолік	Приклад з практики	Потенційний ризик
1	2	3	4
1	Переважаючі планові перевірки над позаплановими	Протягом 2020–2024 років 75–79% аудитів здійснювались за плановим графіком, навіть у випадках високих ризиків у діяльності суб'єктів ЗЕД	Ризик залишення поза увагою небезпечних і нових схем порушень, що виникають спонтанно; втрата гнучкості контролю
2	Слабка міжвідомча координація	Відсутній оперативний обмін інформацією між ДМСУ, ДПС, СБУ та іншими структурами щодо підприємств, які перебувають у зоні ризику	Знижується результативність перевірок, дублюються функції, зростають адміністративні витрати

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
3	Недосконалість механізмів оскарження	Щорічно близько 60 рішень митниць за результатами митного аудиту оскаржуються у судовому порядку, що свідчить про наявність прогалин у процедурі	Затягування процесів стягнення донарахованих сум, негативний імідж ДМС серед бізнес-спільноти
4	Низький рівень цифрової інтеграції аудиту	Відсутність єдиної цифрової платформи для аудиторів, складна структура документопотоку, мінімальна автоматизація прийняття рішень	Високі часові витрати, труднощі в доступі до архівних даних, зростання ризику формальних помилок
5	Недосконалість добору підприємств для перевірок	У ряді випадків підприємства потрапляють до списків аудиту за критеріями, що не відповідають реальним ризикам їхньої діяльності	Проведення «порожніх» аудитів, недостатнє охоплення підприємств, які реально ухиляються від сплати платежів

Джерело: складено автором на основі [36]

Аналіз недоліків поточної практики митного аудиту в Україні, представлених у таблиці 3.2, виявляє низку системних проблем, які суттєво знижують ефективність митного контролю і мають негативний вплив на фінансову безпеку держави. Домінування планових перевірок над позаплановими, що підтверджується статистичними даними за 2020–2024 роки, суттєво знижує адаптивність митного аудиту до динамічно змінюваних ризиків. Така диспропорція обмежує оперативне реагування на нетипові або новоутворені схеми порушень, знижуючи ефективність превентивного контролю та створюючи умови для недообліку складних випадків митного шахрайства.

Відсутність ефективної міжвідомчої координації між Державною митною службою, Державною податковою службою, Службою безпеки України та іншими контролюючими органами негативно впливає на результативність аудиторських процедур. Недостатній обмін інформацією призводить до дублювання функцій та зростання адміністративних витрат, що знижує оперативність виявлення і реагування на ризики.

Недосконалість механізмів оскарження рішень митного аудиту, яка проявляється у високому рівні судових позовів проти результатів перевірок, створює перешкоди для ефективного стягнення донарахованих сум та формує негативний імідж митних органів серед бізнес-спільноти. Це свідчить про потребу

удосконалення нормативно-правового регулювання процедур оскарження з метою підвищення прозорості та справедливості аудиту [36].

Низький рівень цифрової інтеграції в аудиторських процесах, що характеризується відсутністю єдиної цифрової платформи, складністю документообігу та мінімальною автоматизацією, призводить до збільшення часових витрат, ускладнює доступ до архівних даних і підвищує ризик формальних помилок. Це обмежує можливості для оперативного та якісного аналізу інформації, що є критично важливим у сучасних умовах зростаючої складності зовнішньоекономічної діяльності.

Крім того, недосконалість критеріїв добору підприємств для перевірок сприяє проведенню аудиторських заходів за «порожніми» сценаріями, що не відповідають реальним ризикам, і водночас залишає поза контролем суб'єктів, які дійсно ухиляються від сплати митних платежів. Це негативно впливає на загальну результативність митного аудиту та знижує його роль у забезпеченні фіскальної дисципліни [36].

Отже, усунення виявлених недоліків потребує комплексного реформування практики митного аудиту, зокрема впровадження більш гнучких процедур контролю, посилення міжвідомчої взаємодії, удосконалення нормативно-правового поля, цифровізації аудиторських процесів та оптимізації методів відбору об'єктів перевірок. Такий системний підхід сприятиме підвищенню ефективності митного аудиту та забезпеченню прозорості і справедливості митного контролю в Україні.

3.2. Зарубіжний досвід здійснення митного аудиту та його адаптація в Україні

Митний аудит є важливою складовою системи державного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю, спрямованою на забезпечення законності,

прозорості та ефективності митних процедур. У світовій практиці розвиток митного аудиту супроводжується впровадженням інноваційних підходів і методів, що враховують специфіку національних економік, технологічний прогрес та вимоги міжнародних стандартів. Зарубіжний досвід реалізації митного аудиту демонструє широкий спектр моделей і інструментів, які успішно застосовуються для підвищення фіскальної ефективності, оптимізації процедур контролю та мінімізації адміністративного навантаження на бізнес.

У таблиці 3.3 представлено ключові практики здійснення митного аудиту в провідних зарубіжних країнах та міжнародних організаціях. Для кожного прикладу наведено основні особливості аудиторської діяльності, застосовувані інструменти та підходи, а також отримані результати й ефекти. Аналіз цих практик дозволяє ідентифікувати найбільш ефективні механізми та технології, які можуть бути адаптовані до умов України для вдосконалення національної системи митного аудиту [37].

Таблиця 3.3 – Ключові практики митного аудиту в зарубіжних країнах

№	Країна / організація	Особливості здійснення митного аудиту	Інструменти та підходи	Результати / ефекти
1	2	3	4	5
1	Німеччина	Орієнтація на постмитний аудит у форматі risk-based control (контроль після випуску товарів)	Автоматизовані ризик-профілі, інтеграція з податковими реєстрами	Високий рівень добровільного декларування, зниження навантаження на митні пости
2	Нідерланди	Модель співробітництва між митницею та бізнесом (Authorised Economic Operator – AEO)	Системи попереднього обміну даними, електронне декларування	Мінімізація перевірок, підвищення прозорості процедур
3	Польща	Адаптація європейських норм СМО і Митного кодексу ЄС	Централізована IT-платформа митного аудиту, єдина база профілів ризику	Зростання фіскальної ефективності, скорочення часу перевірок
4	США	Ризик-орієнтований аудит (Post Audit Programs by CBP)	Data mining, звіти на основі big data, співпраця з FinCEN	Зменшення контрабанди, оптимізація аудиторських ресурсів

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5
5	ОЕСР	Міжнародні стандарти митного та податкового комплаєнсу (Guidelines on Compliance and Risk Management)	Стратегії багаторівневої оцінки ризиків, аналітика транскордонних операцій	Підвищення якості митного управління, узгодження процедур між країнами

Джерело: [37]

Аналіз ключових практик митного аудиту у провідних зарубіжних країнах та міжнародних організаціях, наведений у таблиці 3.3, дає змогу виокремити низку важливих принципів та інструментів, які забезпечують високу ефективність митного контролю у сучасних умовах глобалізації та цифровізації економіки. Зокрема, поширення концепції ризик-орієнтованого аудиту (risk-based control) як у Німеччині, США, так і в Польщі, свідчить про ефективність зосередження митних ресурсів на найбільш ризикових операціях, що дозволяє значно підвищити результативність контролю та зменшити адміністративне навантаження на добросовісних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Такий підхід не лише оптимізує розподіл контролюючих зусиль, а й сприяє формуванню прозорості і передбачуваної системи митного аудиту [37].

Значущою складовою ефективності митного аудиту є інтеграція інформаційних систем і використання сучасних технологій обробки даних. Автоматизовані ризик-профілі та централізовані ІТ-платформи, як це реалізовано у Німеччині та Польщі, дозволяють оперативно виявляти потенційно проблемні операції на основі комплексного аналізу статистичних і податкових даних. Впровадження інструментів data mining і аналізу великих даних (big data) у США дає змогу ефективно виявляти складні нелегальні схеми, у тому числі контрабанду, а також забезпечує оптимізацію використання обмежених ресурсів митних органів.

Важливим аспектом є модель партнерства між митними органами та бізнесом, реалізована через систему Авторизованого економічного оператора (АЕО) у Нідерландах. Ця модель передбачає довіру до надійних підприємств і надає їм спрощені процедури контролю, що сприяє мінімізації перевірок, зниженню адміністративних бар'єрів і підвищенню прозорості митних процедур.

Такий підхід стимулює добровільне дотримання митного законодавства та створює сприятливий інвестиційний клімат, що є критично важливим для розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Митна практика, сформована на основі рекомендацій ОЕСР, демонструє ефективність підходу, орієнтованого на комплаєнс та багаторівневе управління ризиками. Розроблені ОЕСР стандарти сприяють уніфікації підходів до митного аудиту, підвищенню якості контролю транскордонних операцій і посиленню аналітичної складової управління. Їх імплементація дозволяє країнам-учасникам не лише знижувати адміністративне навантаження, а й оптимізувати процедури аудиту, забезпечуючи баланс між фіскальною ефективністю та підтримкою міжнародної торгівлі [37].

Таким чином, зарубіжний досвід демонструє, що комплексне впровадження ризик-орієнтованих підходів, високого рівня цифровізації, використання аналітичних технологій та розвитку партнерських відносин між митними органами і бізнесом є ключовими чинниками підвищення ефективності митного аудиту. Для України адаптація та впровадження цих передових практик створить передумови для зміцнення фіскальної дисципліни, підвищення прозорості митного контролю, мінімізації корупційних ризиків та сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного середовища в умовах активної інтеграції країни у світову економіку.

У таблиці 3.4 представлені можливості адаптації провідних зарубіжних практик митного аудиту в українських умовах. Наведено конкретні приклади міжнародних підходів, їхню потенційну застосовність в Україні, а також ключові умови, необхідні для успішного впровадження цих інструментів і методів. Окрім того, визначено очікувані результати від реалізації кожної практики, що дає змогу комплексно оцінити перспективи модернізації національної системи митного аудиту з урахуванням світових тенденцій та викликів [38].

Таблиця 3.4 – Можливості адаптації зарубіжного досвіду митного аудиту в Україні

№	Зарубіжна практика	Можливість адаптації в Україні	Необхідні умови для впровадження	Очікувані результати
1	Постмитний аудит (post-clearance audit) на основі ризиків (Німеччина, США)	Часткове впровадження для великих платників податків	Розвиток аналітики ризиків, цифровий архів митних декларацій	Зменшення черг, оптимізація витрат на митне оформлення
2	Модель авторизованих економічних операторів (АЕО) (Нідерланди, Польща)	Потребує перегляду критеріїв допуску та законодавчого стимулювання	Формування національного реєстру, заохочення добровільного комплаєнсу	Підвищення довіри, зниження кількості перевірок
3	Єдина митно-податкова інформаційна платформа (Польща, Німеччина)	Реалізація залежить від глибини інтеграції ДПС і ДМСУ	Створення міжвідомчої ІТ-системи, гармонізація нормативів	Економія часу, зростання точності аудиту
4	Застосування big data в аудиті (США)	Перебуває на початковому етапі впровадження, перспективна модель	Створення відділів аналітики в ДМС, інтеграція з FinMonitoring	Виявлення складних порушень, попередження схем ухилення
5	Комплексний ризик-орієнтований підхід за стандартами ОЕСР	Частково реалізований через накази Мінфіну, потребує актуалізації	Оновлення критеріїв ризику, розвиток ІТ-інфраструктури митниці	Оптимізація ресурсів, підвищення ефективності контролю

Джерело: складено автором на основі [38]

Аналіз можливостей адаптації зарубіжного досвіду митного аудиту в Україні, представлений у таблиці 3.4, підтверджує актуальність і перспективність впровадження сучасних світових практик у національну систему митного контролю. Зокрема, модель пост-контролю, широко застосовувана в Німеччині та США, може бути ефективно частково інтегрована для великих платників податків в Україні. Успішна реалізація цього підходу передбачає розвиток системи аналітики ризиків та створення цифрових архівів митних декларацій, що сприятиме зменшенню черг і скороченню витрат на митне оформлення, підвищуючи тим самим пропускну спроможність митних пунктів.

Інститут Авторизованого економічного оператора (АЕО), що діє в Нідерландах і Польщі, також є важливим інструментом для покращення взаємодії

між митними органами та бізнесом. Для України впровадження цього статусу вимагає доопрацювання критеріїв відбору підприємств та законодавчих стимулів, а також формування національного реєстру надійних операторів. Такий крок сприятиме підвищенню довіри бізнесу до митної служби, зниженню частоти та інтенсивності перевірок, що у свою чергу стимулюватиме добровільне дотримання митних норм [38].

Створення єдиних платформ для об'єднання митно-податкової інформації, що вже діє у Польщі та Німеччині, залежить в українських умовах від успішної інтеграції між Державною податковою службою та Державною митною службою. Реалізація таких платформ потребує розробки міжвідомчої ІТ-системи та відповідних змін у регламентуючих документах, що дозволить економити час під час перевірок і підвищить точність та якість аудиторських процедур.

Впровадження аудиту на основі великих даних (big data), практики, що активно застосовується у США, наразі перебуває на початковій стадії в Україні, однак є вкрай важливою перспективою. Для її реалізації необхідно створення спеціалізованих відділів data science у митних органах, а також інтеграція з системами фінансового моніторингу. Це сприятиме виявленню складних схем ухилення від сплати митних платежів і запобіганню порушень.

Ризик-орієнтований підхід, рекомендований Всесвітньою організацією митниць і вже частково впроваджений в Україні через нормативні акти Мінфіну, вимагає подальшої актуалізації критеріїв ризику та підвищення ІТ-спроможностей аудиторів. Ці заходи дозволять більш ефективно використовувати наявні ресурси, зосереджуючись на найбільш ризикових суб'єктах, що сприятиме підвищенню фіскальних надходжень [38].

Отже, адаптація зазначених зарубіжних практик вимагає комплексного підходу, який передбачає законодавче забезпечення, розвиток інформаційних технологій, підвищення кваліфікації персоналу та зміцнення міжвідомчої координації. Такий системний підхід є ключовим фактором для модернізації митної системи України, підвищення її ефективності та створення більш прозорого та сприятливого середовища для розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

3.3. Напрямки вдосконалення митного аудиту для підвищення його ролі у формуванні бюджетних доходів

Вдосконалення митного аудиту в Україні є надзвичайно актуальним завданням у контексті інтеграції країни до європейських економічних структур та забезпечення ефективного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю. Сучасні виклики, пов'язані зі зростанням обсягів торгівлі, ускладненням митних процедур та необхідністю підвищення фіскальної результативності, вимагають системних змін у підходах до митного аудиту. Впровадження прогресивних стратегічних напрямів модернізації дозволить підвищити якість контролю, знизити адміністративний тиск на бізнес і створити умови для прозорості та передбачуваної митної системи.

У таблиці 3.5 узагальнено основні стратегічні напрями вдосконалення митного аудиту в Україні, які були визначені на основі аналізу поточного стану та світового досвіду. Кожен напрям супроводжується коротким описом, очікуваними фіскальними ефектами та ступенем реалізації станом на 2024 рік. Така систематизація дає змогу окреслити пріоритетні завдання та оцінити поточний прогрес у реформуванні митної системи з огляду на забезпечення ефективності та прозорості митного контролю [39].

Таблиця 3.5 – Стратегічні напрями вдосконалення митного аудиту в Україні

№	Напрямок вдосконалення	Короткий зміст	Очікуваний фіскальний ефект	Ступінь реалізації (на 2024 р.)
1	2	3	4	5
1	Посилення ризик-орієнтованого підходу	Перехід до інтелектуальних систем добору підприємств за критеріями ризику	Зростання донарахувань і скорочення кількості «порожніх» перевірок	Частково впроваджено (наказ Мінфіну № 978)
2	Розвиток післяконтрольного аудиту	Переорієнтація з митного посту на аудит після оформлення товарів	Зменшення черг, підвищення рівня добровільного декларування	Частково впроваджено, потребує масштабування

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5
3	Інституційна модернізація ДМСУ	Створення спеціалізованих підрозділів митного аудиту з новими функціями	Зниження кількості оскаржених рішень, підвищення довіри бізнесу	Потребує структурних змін у ДМС
4	Адаптація європейських стандартів (WCO, EU)	Гармонізація процедур з моделями ЄС: АЕО, спрощення для доброчесних компаній	Оптимізація кількості перевірок, зменшення корупційних ризиків	Впроваджується частково, без системної адаптації

Джерело: складено автором на основі [39]

Аналіз стратегічних напрямів вдосконалення митного аудиту в Україні, представлених у таблиці 3.5, свідчить про наявність системного підходу до модернізації митної служби, орієнтованого на підвищення ефективності контролю та створення прозорості, інноваційної системи. Посилення ризик-орієнтованого підходу, що передбачає впровадження інтелектуальних систем добору підприємств за критеріями ризику, є ключовим фактором підвищення результативності митного аудиту. Часткова реалізація цієї стратегії вже зафіксована у відповідних наказах Мінфіну, а її подальше масштабування сприятиме збільшенню обсягу донарахувань та зниженню кількості неефективних, «порожніх» перевірок.

Важливою складовою реформ є розвиток постмитного аудиту, що передбачає переорієнтацію з митного посту на аудит після оформлення товарів. Цей підхід здатен суттєво зменшити черги на митницях і підвищити рівень добровільного декларування, однак наразі потребує масштабування та більш широкого впровадження для досягнення оптимального ефекту [39].

Інституційна модернізація Державної митної служби України, зокрема створення спеціалізованих підрозділів митного аудиту з новими функціями, є необхідною умовою для підвищення якості аудиторської діяльності. Такий крок сприятиме зниженню кількості оскаржених рішень, підвищенню довіри бізнесу до митної системи та створенню більш прогнозованого середовища для учасників зовнішньоекономічної діяльності. Водночас реалізація цього напрямку вимагає суттєвих структурних змін у митній службі.

Не менш важливою є адаптація європейських стандартів, зокрема рекомендацій Всесвітньої організації митниць (WCO) та моделі Європейського Союзу, зокрема статусу Авторизованого економічного оператора (АЕО). Гармонізація процедур і спрощення митного контролю для доброчесних підприємств дозволить оптимізувати кількість перевірок, знизити рівень корупційних ризиків та підвищити ефективність митного адміністрування. Проте ця адаптація наразі відбувається фрагментарно і потребує системного підходу для повного впровадження [39].

Отже, реалізація комплексних стратегічних заходів із модернізації митного аудиту в Україні є ключовою передумовою для підвищення фіскальної спроможності держави, зменшення адміністративного тиску на бізнес та інтеграції в європейський митний простір. Водночас успіх цих реформ залежить від послідовності їх впровадження, розвитку цифрових технологій, удосконалення нормативно-правової бази та підвищення професійного рівня митних фахівців.

У таблиці 3.6 представлені конкретні практичні заходи, спрямовані на удосконалення митного аудиту в Україні, а також їх очікувані результати, строки впровадження і потенційний вплив на зростання надходжень до державного бюджету. Запропоновані заходи охоплюють як цифровізацію процесів, так і організаційні інновації, що спрямовані на підвищення ефективності аудиторської діяльності, мінімізацію помилок, зменшення адміністративного навантаження на бізнес та покращення якості контролю [40].

Таблиця 3.6 – Практичні заходи з удосконалення митного аудиту та їх очікуваний ефект

№	Заходи	Очікувані результати	Термін впровадження	Потенційне зростання надходжень до бюджету
1	2	3	4	5
1	Запровадження автоматизованої платформи для аудиту	Прискорення обробки справ, мінімізація помилок	12–18 місяців	+2–3 млрд грн на рік завдяки зростанню стягнень

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
2	Створення єдиного електронного реєстру об'єктів аудиту	Зменшення дублювання перевірок, уніфікація даних	6–9 місяців	+1 млрд грн завдяки підвищенню точності відбору
3	Введення постаудиторського супроводу (контроль виконання приписів)	Підвищення рівня фактичного стягнення donaraxovanih сум	9–12 місяців	+1,5 млрд грн за рахунок зменшення недоїмки
4	Регулярне оновлення профілів ризику та алгоритмів перевірок	Актуалізація підходів до перевірок у динамічному середовищі	Постійно (щоквартально)	+2–4% зростання ефективності кожної перевірки

Джерело: складено автором на основі [40]

Аналіз практичних заходів з удосконалення митного аудиту, викладених у таблиці 3.6, демонструє системний і багатовимірний підхід до підвищення ефективності функціонування митної служби та посилення фіскального контролю. Запровадження автоматизованої платформи для аудиту виступає ключовим фактором модернізації процесів контролю, що дозволить значно прискорити розгляд справ, знизити ризики людських помилок і підвищити якість аналітики. Завдяки цьому очікується збільшення надходжень до бюджету на рівні 2–3 млрд грн щорічно, що свідчить про високу фінансову ефективність впровадження таких технологічних рішень.

Створення єдиного електронного реєстру об'єктів аудиту сприятиме уніфікації та централізації інформації, що унеможливить дублювання перевірок і дозволить раціональніше використовувати ресурси митних органів. Це, в свою чергу, підвищить точність відбору об'єктів аудиту та забезпечить додаткове збільшення бюджетних надходжень приблизно на 1 млрд грн. Важливим кроком є введення постаудиторського супроводу, який орієнтований на контроль за виконанням приписів і рекомендацій, що знижує ризики недоїмок та безповоротних втрат для бюджету. Реалізація цієї міри може додатково забезпечити надходження в розмірі 1,5 млрд грн, що відображає не тільки покращення контролю, а й ефективніше адміністрування стягнень.

Постійне оновлення профілів ризику і алгоритмів перевірок є необхідною умовою адаптації митної системи до швидкоплинних змін зовнішнього

середовища, розвитку технологій і трансформації бізнес-процесів. Квартальний перегляд і коригування підходів дозволяє підвищувати точність та результативність аудиту, збільшуючи ефективність кожної перевірки на 2–4%, що в масштабі всієї системи має значне сукупне впливання на показники роботи митниці [40].

У цілому, комплексне впровадження запропонованих заходів формує нову якість митного аудиту, інтегруючи сучасні інформаційні технології, системний підхід до управління ризиками та посилення контролю за виконанням рішень. Це сприяє не лише підвищенню прозорості та зменшенню корупційних ризиків, а й створенню умов для сталого зростання бюджетних надходжень, що є одним із ключових завдань у контексті зміцнення державних фінансів. З огляду на вказані терміни впровадження заходів, їх реалізація в середньостроковій перспективі має забезпечити стабільне підвищення фіскальної ефективності митної системи, що позитивно вплине на фінансову стабільність держави і підвищить інвестиційну привабливість економіки загалом. Таким чином, результати цього дослідження можуть слугувати теоретичною та методологічною основою для подальшої модернізації митної сфери та розробки державної політики у сфері фінансового контролю.

Узагальнюючи, удосконалення митного аудиту в Україні, базоване на впровадженні стратегічних напрямів модернізації та практичних заходів цифровізації й організаційних інновацій, є ключовим фактором підвищення ефективності митного контролю і зміцнення фіскальної спроможності держави. Посилення ризик-орієнтованого підходу, розвиток післяконтрольного аудиту, інституційна модернізація митної служби та адаптація європейських стандартів створюють системну основу для підвищення якості аудиту, зниження адміністративного тиску на бізнес та зростання довіри з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Практичні кроки, такі як запровадження автоматизованих платформ, створення єдиного електронного реєстру, постаудиторський супровід, регулярне оновлення профілів ризику і впровадження електронного кабінету для бізнесу, здатні забезпечити суттєве зростання

надходжень до бюджету та підвищення прозорості процесів. Таким чином, комплексна реалізація цих заходів сприятиме формуванню ефективної, технологічно підкріпленої та адаптивної системи митного аудиту, яка відповідатиме сучасним викликам та стандартам європейської інтеграції.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи на тему «Митний аудит та його вплив на формування бюджетних доходів» було всебічно досліджено теоретичні засади, нормативно-правову базу, практичні результати функціонування митного аудиту в Україні, а також виявлено проблеми та запропоновано шляхи їх вирішення.

Під час дослідження було визначено, що митний аудит є ключовим інструментом постмитного контролю, який дозволяє не лише перевіряти достовірність митного оформлення, але й забезпечує додаткові надходження до бюджету завдяки виявленню порушень митного та податкового законодавства. Нормативно-правове регулювання митного аудиту в Україні охоплює комплекс законів, постанов і наказів, що забезпечують правову визначеність і процедурну чіткість. Окрема увага була приділена міжнародним підходам до митного аудиту, що демонструють переваги ризик-орієнтованих, автоматизованих та аналітичних моделей контролю. Було встановлено, що Україна лише частково імплементувала ці підходи, що вимагає подальшої правової та технологічної модернізації.

Для аналізу практики було здійснено кількісну оцінку результативності митного аудиту за 2020–2024 роки. Протягом цього періоду простежується чітка тенденція до зростання фіскальної ефективності: середній рівень донарахувань на один аудит утримувався на рівні понад 1,5 млн грн, а рівень фактичного стягнення за підсумками аудитів послідовно зростав — з 88,5% у 2020 році до 94,6% у 2024 році. Частка аудитів, у яких були підтверджені порушення, досягла 87% у 2024 році. Паралельно зросла і частка митних надходжень у загальній структурі доходів державного бюджету — з 40% до 46%, що свідчить про посилення ролі митної системи в умовах бюджетного навантаження.

Також протягом аналізованого періоду спостерігається поступове підвищення оперативної ефективності митного адміністрування. Зменшення середнього часу митного оформлення з 2,5 до 1,7 години та зростання частки

автоматично оформлених декларацій до 85% у 2024 році вказують на прогрес у цифровізації процедур. Однак при цьому зберігається високий рівень порушень: кількість виявлених випадків досягла 10 тис. у 2024 році, а вартість конфіскованих товарів перевищила 540 млн грн, що свідчить про масштабні тіньові ризики в зовнішньоекономічній діяльності.

Важливою частиною дослідження було виявлення та аналіз проблем митного аудиту: обмежена інтеграція IT-рішень, дефіцит кваліфікованих кадрів, недостатній обмін інформацією між державними органами та недосконалість ризик-орієнтованих методик. У межах порівняльного аналізу зарубіжного досвіду (країни ЄС, США, Сінгапур) визначено сучасні вектори розвитку митного аудиту, що ґрунтуються на автоматизації контролю, впровадженні систем KPI, штучного інтелекту та аналітики великих даних. Відповідно до цього запропоновано комплекс прикладних рішень для українських умов: створення єдиної цифрової платформи митного аудиту, формування рейтингової системи оцінки ефективності аудиторів, посилення координації з ДПС і БЕБ, впровадження незалежного моніторингу рішень за результатами перевірок.

Узагальнюючи, митний аудит в Україні демонструє позитивну динаміку розвитку як інструмент державного фінансового контролю, що водночас виконує регулюючу, економічну, інформаційну та превентивну функції. Його ефективність підтверджується стабільним зростанням рівня стягнення платежів, скороченням часу оформлення, підвищенням частки автоматизації та зростанням ролі у структурі бюджетних доходів. Водночас подальше підвищення результативності потребує системного оновлення інституційного, кадрового та технічного забезпечення, що має базуватися на принципах цифрової трансформації, міжвідомчої координації та гармонізації з міжнародними стандартами.

Митний аудит - не є лише інструментом перевірки. Це стратегічний компонент фінансової безпеки держави. Його удосконалення здатне забезпечити підвищення стійкості публічних фінансів, зниження рівня тінізації зовнішньоекономічної діяльності та посилення довіри до державної фіскальної політики як з боку бізнесу, так і з боку міжнародних партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортнікова М., Чиркова Ю. Митний пост-аудит в Україні: проблемні аспекти та напрями удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-55>.
2. Фальковський А. О. Митний пост-аудит як інструмент пришвидшення міжнародного товарообігу та переходу до якісно нової концепції партнерських відносин «митниця – суб'єкти ЗЕД». *Lex Portus* 2019. № 4. С. 73–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/LP_2019_4_7
3. Закорко К. К. Впровадження зарубіжного досвіду в Українську практику митного контролю. *Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України*. 2021. С. 32–33. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/Zb.tez-kruhlyi.stil_.mytn-2021-2022.pdf
4. Вакульчик О. М., Фесенко В. В., Чмара А. С. Становлення та проблемні аспекти митного пост-аудиту імпортно-експортних операцій в Україні. *Економічний простір: збірник наукових праць*. 2019. № 147. С. 5–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2019_147_3
5. Івашова Л. М., Кийда Л. І. Процедури спрощеного митного контролю в діяльності митних органів у контексті захисту економічної безпеки України. *Публічне управління у сфері державної безпеки та митної справи*. 2021. С. 69–73. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4423>
6. Гайдучок Т., Вітер С., Дем'янишина О. Митний пост-аудит як інструмент підвищення ефективності митного контролю в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 23. С. 105–116. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.12>.
7. Сливка О. Пост-аудит як форма митного контролю в Україні та його перспективи. *Адміністративне право і процес*. 2018. № 6. С. 201–203. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/37.pdf>

8. Батанова Л. О. Теоретико-правові засади аудиту в митній справі. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 2. С. 37–40. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.06>.
9. Разумей Г. Ю., Разумей М. М. Штучний інтелект в управлінні ризиками та визначенні об'єктів контролю для митного аудиту. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 2 (37), с. 83–89. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5897>
10. Степаненко С. В. Напрями удосконалення митного контролю та переміщення товарів через митний кордон України. *Актуальні проблеми політики*. 2023. Вип. 71. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/71_2023/7.pdf
11. Рябчук О., Салямон-Міхєєва К. Сучасні реалії та перспективи митного аудиту в Україні. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 2, с. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_11_38
12. Пашко П. В., Пашко Д. В., Мирошніченко Г. Б., Штик Ю. В. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3(50). С. 146–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-23>.
13. Вдовіна Г. Проблеми та перспективи здійснення митного контролю в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2020. № 1–2 (274–275). С. 80–92. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2020/274-275/pdf/80-92.pdf>
14. Бороденко Т. М., Левченко К. Митна політика України в умовах повномасштабної війни. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*.-№ 27. 2023. С. 97-102. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.009>
15. Вигівська І. М., Панійван К. Є. Митний пост-аудит: сутність та правова регламентація. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. Вип. 3 (56). С. 3–8. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/8420>

16. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI [із змінами]. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/kodeksi/63223.html>
17. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [із змінами]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
18. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII [із змінами]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
19. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII [із змінами]. URL: <https://www.tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/72725.html>
20. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [із змінами]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
21. Про затвердження Порядку взаємодії органів Державної митної служби та Державної податкової служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2013 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1290-18>
22. Про затвердження Порядку проведення митного аудиту: Наказ Державної митної служби України від 30 грудня 2015 р. № 445. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0590-03#Text>
23. Про затвердження Переліку критеріїв ризику та їх значень, за якими визначається ступінь ризику: Наказ Міністерства фінансів України від 31 жовтня 2018 р. № 878. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP180715>
24. Про затвердження Порядку здійснення контролю за дотриманням митного законодавства після випуску товарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-01>
25. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція): прийнята 18 травня 1973 р., приєднання України – Закон України від 5 жовтня 2006 р. № 227-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643

26. Стратегія розвитку Державної митної служби України до 2030 року: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 р. № 1707-р. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukrainska_mitnitsia_v_gorizonti-2030_meta__pidgotovka_do_vstupu_do_mitnogo_soizu_ta_ies__kolonka_iuriia_draganchuka_dlia_nv-4693
27. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [із змінами]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
28. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квітня 2007 р. № 877-V [із змінами]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
29. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2020 рік. Державна митна служба. 2020 р. URL: <https://customs.gov.ua/web/content/2556?unique=5917abde939a4d01ebb42ceaf0d3b7f1bb295ed8&download=true>
30. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2021 рік. Державна митна служба. 2021 р. URL: <https://customs.gov.ua/web/content/5869?unique=54f052c77c68a389fbcc1616bcd46d0a137ef2d3&download=true>
31. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2022 рік. Державна митна служба. 2022 р. URL: <https://customs.gov.ua/web/content/7597?unique=7422c97d636f3ba928882e252516c066e4a8975a&download=true>
32. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2023 рік. Державна митна служба. 2023 р. URL: <https://customs.gov.ua/web/content/11432?unique=a06984d8da133df948b6fbcc1fc08d191498d636&download=true>
33. Результати виконання митними органами фіскальної функції у 2024 році. Державна митна служба. 2024 р. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/rezultati-vikonannia-mitnimi-organami-fiskalnoyi-funktsiyi-u-2024-rotsi-1976>

- 34.Капітанець С., Руда Т. Удосконалення підходів у використанні системи управління ризиками у сфері пост-митного контролю. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 351–359. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-48>.
- 35.Погрішук Г. Б., Головай Н. М. Роль митного пост-аудиту в Україні: стратегії вдосконалення та євроінтеграційний аспект. *Актуальні проблеми товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 20 лютого 2024 р.)*. Полтава: ПУЕТ. 2024. С. 277–279. URL: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/zt_aktualni-problemy-tovarovnavstva-2024.pdf
- 36.Захожай К.В., Рудик Н.В., Сивульська Н.М. Митне регулювання в Україні у довоєнний та воєнний періоди. *Проблеми економіки*. 2024. №1. URL: https://www.problecon.com/article/?year=2024&abstract=2024_1_0_112_120
- 37.Погрішук Г. Б., Головай Н. М. Сучасні проблеми та перспективи розвитку державного фінансового контролю в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-61>
- 38.Бороденко Т. Європейський вектор в митному адмініструванні України. *Grail of Science*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.021>
- 39.Гапонюк М. А., Бороденко Т. М. Трансформація митниці: фактори появи електронної митниці. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. Вип. 26. С. 54–62. DOI:10.36074/grail-of-science.14.04.2023.005
- 40.Гуцул І. А. Ефективність управління митними ризиками у країнах ЄС та Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2019. Вип. 36. С. 377–384. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/61.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця – Якісні показники ролі митного аудиту у забезпеченні надходжень до державного бюджету України, 2020–2024 рр.

Якісний показник	Характеристика стану	Динаміка 2020–2024 рр.	Вплив на надходження
Ефективність стягнення донарахованих сум	Митний аудит демонструє стабільно високий рівень стягнення донарахованих сум: понад 88% нарахованих платежів реально надходять до держбюджету. Службами митного аудиту вживаються заходи щодо контролю стягнення та супроводу платежів.	У 2022 році через війну спостерігалось тимчасове зниження абсолютних обсягів стягнень, однак у 2023–2024 роках рівень фактичного стягнення поступово підвищився до майже 95%, що свідчить про ефективну роботу Держмитслужби в умовах кризових обставин.	Забезпечення стійкого притоку коштів до держбюджету завдяки високій і стабільній оплаті нарахованих сум. Зниження втрат бюджету через мінімізацію несплати.
Частка аудитів із позитивним результатом	Понад 80% митних аудитів щорічно завершуються донарахуванням платежів, що підтверджує якість планування і проведення контрольних заходів. Митні органи приділяють увагу відбору ризикових операцій для перевірок.	Частка успішних аудитів залишалася стабільною впродовж 2020–2021 років, дещо знизилася у 2022 році через специфіку гуманітарного та оборонного імпорту, однак у 2023–2024 роках тенденція до зростання відновилося.	Підвищення фіскальної ефективності митного аудиту: аудитори зосереджуються на перевірках, що дають реальні бюджетні надходження, мінімізуючи безрезультатні перевірки.
Якість виявлення порушень митної вартості	Контроль правильності визначення митної вартості посилено: запроваджено нові профілі ризику, здійснюється системний моніторинг документів і товарних потоків. Значна увага приділяється перевірці витрат на транспортування, страхування та реальної ціни товарів.	У 2022 році через надзвичайні умови було зменшено кількість повних перевірок, однак з 2023 року активність зросла, включаючи впровадження електронних профілів ризику для запобігання заниженню вартості товарів.	Коректне визначення митної вартості безпосередньо підвищує розмір нарахованих митних платежів та мінімізує заниження бази оподаткування.
Реакція на міжнародні запити	Держмитслужба активно співпрацює з митними адміністраціями інших країн, направляючи запити щодо автентичності документів. Отримана інформація дозволяє підтвердити або спростувати задекларовані дані про вартість товарів, походження, умови поставки.	У 2020–2021 роках кількість запитів поступово зростала, у 2022 році через війну відбулося скорочення активності, проте в 2023–2024 роках обсяги міжнародного обміну даними відновилися й навіть перевищили довоєнний рівень.	Виявлення фактів підробки документів або маніпуляцій з даними дозволяє здійснювати донарахування і значно збільшувати надходження митних платежів.
Вплив на прозорість митного оформлення	Застосування електронних сервісів, автоматизованих процедур перевірки документів та профілів ризику забезпечило підвищення прозорості митного оформлення. Особлива увага приділяється унеможливленню корупційних зловживань.	Після початку повномасштабної війни активізовано цифрову трансформацію процесів митного контролю, що дало змогу у 2023–2024 роках істотно збільшити частку автоматизованих процедур до понад 85%.	Підвищення прозорості митного оформлення сприяє зростанню рівня довіри до митних процедур і стабілізації обсягів надходжень до бюджету.
Роль у виявленні	Служби митного аудиту вдосконалюють механізми	У 2022 році кількість активних ризикових операцій тимчасово	Виявлення і нейтралізація схем ухилення від сплати

ризикових схем	профілювання ризиків, аналізують імпорتنі й експортні операції, що мають ознаки мінімізації податкових зобов'язань або обходу митного контролю.	знизилася, однак з 2023 року спостерігається відновлення контролю над ризиковими схемами, впровадження нових критеріїв ризиків та інтелектуального аналізу даних.	податків забезпечує додаткові бюджетні надходження та посилює фіскальну дисципліну у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
-------------------	--	---	--

Таблиця – Основні проблеми в організації митного аудиту в Україні

№	Проблема	Суть проблеми	Наслідки для митного аудиту
1	Недостатня кадрова забезпеченість	У Держмитслужбі спостерігається дефіцит кваліфікованих кадрів, особливо фахівців з аналітичними та ІТ-компетенціями, необхідних для проведення сучасного аудиту	Зниження ефективності перевірок, помилки при аналізі звітності, затягування строків аудиту, зниження фіскальної результативності
2	Обмежена автоматизація процесів	Проведення митного аудиту часто відбувається вручну або з використанням застарілих інструментів, без широкого застосування цифрових платформ, є проблеми оновлення	Збільшується навантаження на інспекторів, зростає ймовірність помилок, ускладнюється відслідковування ризикових операцій
3	Відсутність єдиної інтегрованої інформаційної бази	Дані щодо суб'єктів ЗЕД, попередніх аудитів, судових рішень та податкових перевірок зберігаються в різних системах, без доступу в режимі реального часу	Погіршується якість аналітики, виникає дублювання перевірок, не виявляються схеми ухилення від митних платежів
4	Недостатній рівень аналітичного підходу	Відсутність фахового аналізу ризиків, перевага формального вибору об'єктів аудиту без ґрунтовної оцінки їхньої діяльності !	Низький рівень виявлення складних схем зловживань, нераціональне використання ресурсів митної служби
5	Висока правова невизначеність	Часті зміни в Митному кодексі, суперечності між підзаконними актами	Ускладнене правозастосування, зростання кількості оскаржень рішень ДМСУ в судах, зниження довіри бізнесу

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

KochetkovaM-plagiat

Автор

Науковий керівник / Експерт

Кочеткова М.Д.Гладченко Л.П.

підрозділ

кафедра фінансів імені Віктора Федосова

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

1.54%

1.54%

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

0.00%

0.00%

КП 2

13359

Кількість слів

0.70%

0.70%

КЦ

107077

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		3

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Gnoyanko-plag 6/4/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	18 0.13 %
2	https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Kafedra+marketing_u+%25D1%2596m_+A_F_Pavlenka%202019/Metod_rekomendazii_do_KBR_Marketing_2020.pdf	15 0.11 %

3	https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/36_165_K-DNK-plan-DERZHEKOINSPEKTSIYA-Karpatskogo-okrugu-z-07.06-po-18.06.2021.pdf	13 0.10 %
4	KisaretsA-plagiat 6/19/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	11 0.08 %
5	http://apnl.dnu.in.ua/4_2019/38.pdf	11 0.08 %
6	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/92515/1/Stolbtsova_bac_rob.pdf	11 0.08 %
7	Розвиток експортного потенціалу підприємства 5/25/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра міжнародних фінансів)	10 0.07 %
8	Розвиток експортного потенціалу підприємства 5/25/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра міжнародних фінансів)	10 0.07 %
9	Gnoyanko-plag 6/4/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	10 0.07 %
10	Levko-plagiat 6/19/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	10 0.07 %

з бази даних RefBooks (0.04 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
джерело: Paperity		
1	Peculiarities of the legal regulation of supervision and control over compliance with labor legislation А. В. Андрушко;	5 (1) 0.04 %

з домашньої бази даних (0.77 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Gnoyanko-plag 6/4/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	34 (3) 0.25 %
2	Розвиток експортного потенціалу підприємства 5/25/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра міжнародних фінансів)	26 (3) 0.19 %
3	Levko-plagiat 6/19/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	25 (4) 0.19 %
4	KisaretsA-plagiat 6/19/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	18 (2) 0.13 %

з програми обміну базами даних (0.18 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	2024_ФЕБА_Горбач_марістр 11/28/2024 Ukrainian national aviation university (ФЕБА Кафедра Економіки та бізнес-технологій)	14 (2) 0.10 %
2	Обґрунтування напрямів удосконалення заходів митної безпеки в Україні.docx 5/18/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	10 (2) 0.07 %

з Інтернету (0.55 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Kafedra+marketing_u+%25D1%2596m_+A_F_Pavlenka%202019/Metod_rekomendazii_do_KBR_Marketing_2020.pdf	20 (2) 0.15 %
2	https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/36_165_K-DNK-plan-DERZHEKOINSPEKTSIYA-Karpatskogo-okrugu-z-07.06-po-18.06.2021.pdf	13 (1) 0.10 %
3	http://apnl.dnu.in.ua/4_2019/38.pdf	11 (1) 0.08 %
4	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/92515/1/Stolbtsova_bac_rob.pdf	11 (1) 0.08 %
5	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49381/1/%D0%9C%D1%96%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%AE.%D0%AE.%20%D0%A4%D0%9C%D0%A1%D0%BC%D0%B721.pdf	7 (1) 0.05 %
6	https://ir.kneu.edu.ua/items/0b137e22-7023-44ef-b5c4-733292cddb36	7 (1) 0.05 %
7	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8469/tom%201%20traditsii%20to%20novatsii%2019.05.17.pdf?sequence=1&isAllowed=y	5 (1) 0.04 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------